

Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

(повне найменування кафедри)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»**

на тему

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В СИСТЕМІ
НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ**

**PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INSURANCE COMPANIES IN
THE SYSTEM OF NON-STATE PENSION INSURANCE**

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

(назва освітньої програми)

Виконала: здобувачка вищої освіти

групи ФБСФРмз-21

Трикиша Оксана Сергіївна

(підпис)

Керівник: к.е.н., доцент

Поліщук Вадим Григорович

(підпис)

Кваліфікаційну роботу

допущено до захисту

«12» грудня 2025 р.

Гарант освітньої програми:

к.е.н., доцент Дорош Вікторія Юріївна

(підпис)

Луцьк – 2025 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: бізнесу та права

Кафедра: фінансів, банківської справи та страхування

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

к.е.н., доцент Вікторія ДОРОШ

«12» грудня 2025 р.

ЗАВДАННЯ

ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Трикиші Оксані Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи *Перспективи розвитку страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування*

Керівник роботи: *Поліщук В. Г.*

затверджені наказом закладу вищої освіти № 263/01-02.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи «12» грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи

Статистичні дані, літературні джерела за темою дослідження, статут

підприємства (установи), законодавчі та нормативні акти, що регламентують

діяльність підприємства (установи), фінансова звітність підприємства (установи)

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

Вступ

Розділ 1. Основні аспекти теоретичних знань системи функціонування недержавного пенсійного забезпечення

Розділ 2. Аналіз страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування

Розділ 3. Методи розвитку страхової компанії в системі недержавного пенсійного страхування

Висновки

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу:

1. Характеристика термінології недержавного пенсійного страхування в публікаціях українських науковців

2. Гіпотези дослідження недержавного пенсійного страхування в страховій компанії

3. Динаміка показників в системі недержавного пенсійного страхування за період 2020-2024 рр.

4. Основні фінансово-економічні показники ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 рр. та їх динаміка

5. Базові показники фінансової стійкості ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 рр. та їх динаміка

6. Показники ділової активності та рентабельності ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 рр.

7. SWOT-аналіз ПрАТ «МЕТЛАЙФ»

8. Прогнозування чистого прибутку ПрАТ «МЕТЛАЙФ» на період 2026-2027 рр.

9. Інвестиційний проект для страхової компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ» в сфері недержавного пенсійного страхування

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Розділ 1</i>	<i>В. ПОЛІЩУК</i>		
<i>Розділ 2</i>	<i>В. ПОЛІЩУК</i>		
<i>Розділ 3</i>	<i>В. ПОЛІЩУК</i>		
<i>Нормоконтроль</i>	<i>В. ПОЛІЩУК</i>		
<i>Гарант ОП</i>	<i>В. ДОРОШ</i>		
<i>Коефіцієнт подібності</i>		7,85	
<i>Адміністратор системи StrikePlagiarism</i>	<i>Л. ІЩУК</i>		

7. Дата видачі завдання «04» лютого 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теми</i>	До 28.12.2024 р.	
2.	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	До 03.09.2025 р.	
3.	<i>Розділ 1</i>	До 24.09.2025 р.	
4.	<i>Розділ 2</i>	До 18.10.2025 р.	
5.	<i>Розділ 3</i>	До 08.11.2025 р.	
6.	<i>Висновки</i>	До 15.11.2025 р.	
7.	<i>Формування списку використаних джерел</i>	До 19.11.2025 р.	
8.	<i>Формування додатків</i>	До 18.11.2025 р.	
9.	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	До 22.11.2025 р.	
10.	<i>Нормоконтроль</i>	До 29.11.2025 р.	
11.	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	До 05.12.2025 р.	
12.	<i>Представлення кваліфікаційної роботи магістра до захисту. Попередній захист роботи</i>	До 12.12.2025 р.	

Здобувач вищої освіти

_____ (Трикиша О.С.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (Поліщук В.Г.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Оксана ТРИКИША. Перспективи розвитку страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування» (на матеріалах ПрАТ «МЕТЛАЙФ»).
Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2025.

Кваліфікаційна робота магістра складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі досліджено наукові пізнання провідних вчених і їх тлумачення проблематики страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування.

У другому розділі представлений аналіз формування системи страхування приватними компаніями задля формування соціоважливих важелевів впливу, необхідних для формування належного рівня недержавного пенсійного страхування. В даній роботі сформувані гіпотези страхової компанії в системі недержавного пенсійного страхування: гіпотеза 1 – активи компанії обумовлені зростанням довгострокових зобов'язань (в тому числі страхових резервів); гіпотеза 2 – збільшення оборотних активів обумовлене зростанням чисто зароблених страхових премій; гіпотеза 3 – зменшення необоротних активів обумовлено страховими виплатами.

У третьому розділі проведено SWOT-аналіз діяльності страховика, здійснено прогнозування прибутку та запропоновано інвестиційний проект для страхової компанії в системі недержавного пенсійного страхування.

У висновках узагальнено інформацію, відображену у попередніх розділах.

Ключові слова: недержавне пенсійне страхування, страхові компанії, фінансовий стан страховика, страхові резерви, пенсійні накопичення, кореляційно-регресійний аналіз, страхові премії та виплати, SWOT-аналіз.

ANNOTATION

Oksana TRYKYSHA. Prospects for the development of insurance companies in the system of non-state pension insurance (based on materials from PrJSC «METLIFE»). Manuscript.

Qualifying work of the applicant of the second (master's) level of higher education, specialty 072 Finance, banking, insurance and stock market of the educational program «Finance, banking and insurance». Lutsk National Technical University. Lutsk, 2025.

The master's qualification work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of sources used and appendices.

The first chapter examines the scientific knowledge of leading scientists and their interpretation of the issues of insurance companies in the system of non-state pension insurance.

The second chapter presents an analysis of the formation of the insurance system by private companies in order to form socially important levers of influence necessary for the formation of an appropriate level of non-state pension insurance. This work develops hypotheses for an insurance company in the system of non-state pension insurance: hypothesis 1 – the company's assets are due to the growth of long-term liabilities (including insurance reserves); hypothesis 2 – the increase in current assets is due to the growth of net earned insurance premiums; hypothesis 3 – the decrease in non-current assets is due to insurance payments.

In the third section, a SWOT analysis of the insurer's activities is conducted, profit forecasting is carried out and an investment project for an insurance company in the non-state pension insurance system is proposed.

The conclusions summarize the information reflected in the previous sections.

Keywords: private pension insurance, insurance companies, financial condition of the insurer, insurance reserves, pension savings, correlation-regression analysis, insurance premiums and payments, SWOT analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ОСНОВНІ АСПЕКТИ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ СИСТЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	10
1.1 Наукові підходи до розуміння недержавного пенсійного забезпечення .	10
1.2 Особливості діяльності страхових компаній в системі гарантувань виплат при досягненні пенсійного часу	14
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В СИСТЕМІ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ	25
2.1 Методика аналітичного дослідження страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування та обґрунтування гіпотез дослідження	25
2.2 Оцінка розвитку галузі та основні фінансові показники діяльності страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування	28
2.3 Перевірка висунутих гіпотез страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування	49
РОЗДІЛ 3 МЕТОДИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ В СИСТЕМІ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ	55
3.1 Прогнозування прибутку страхової компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ» в сфері недержавного пенсійного страхування	55
3.2 Інвестиційний проєкт для страхової компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ» в сфері недержавного пенсійного страхування	61
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	74

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасна економіка України перебуває в стані глибокої стагнації. Повномасштабне вторгнення російської федерації суттєво зменшило стабільне її зростання як з точки зору зростання внутрішнього валового прибутку так і статків населення.

Країна, перебуваючи у стані війни, формує нові правила і нові умови задля самостійності та захисту громадян, гарантуючи їм зобов'язання обумовленні Конституцією України, оскільки: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [21].

Нові виклики формують нові прерогативи стимулювання економічного зростання. Зважаючи на це, слід окремо звернути увагу, що сильна та обороноздатна нація – це населення, яке має стимул до незалежного та самодостатнього життя, як в умовах сьогодення, так і після активної трудової діяльності.

Соціальне спрямування економічного розвитку держави формує передумови для необхідності впровадження багаторівневої пенсійної системи, складовим елементом якої і є альтернативне гарантування додаткових виплат при досягненні пенсійного віку. Від її якісної роботи напряду залежить рівень життя громадян при досягненні пенсійного віку, або в результаті непрацездатності.

Недержавне пенсійне страхування – це складова частина системи недержавного пенсійного забезпечення, її учасниками можуть бути як фізичні так і юридичні особи, які добровільно вносять внески до певного віку, або на певний термін, щоб додатково отримувати виплати при досягненні пенсійного віку.

Діяльність страхових компаній в даний час обмежена не тільки установленим менталітетом нашого населення, алей військовим станом. Незважаючи на це, переваги існування системи недержавного страхування вже

мають відображенням у певних категорій населення, які стали їх учасниками та визнали вірність свого вибору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання недержавного пенсійного страхування досліджувалось багатьма науковцями що вивчають право та економічні процеси, а саме: Біська К., Бутенко О., Вахович І.М., Гладчук О., Грипа В., Гудзинська Л., Дунець І.А., Ковальчук Ю.В., Командровська В., Костильова В., Кузьмінський В., Максименко Ж., Марич М.Г., Мірошнік Р., Павлюк К., Поліщук В.Г., Пузирьова П.В., Румик І., Скрипник Г., Татарин Н.Б., Цюник С.І., Чепіль Ю.Б, Чупир О., Шашкевич.О., Шупер А.С. та інші.

Об'єктом дослідження є страхові компанії України в системі недержавного пенсійного страхування

Предмет дослідження є шляхи підвищення рівня ефективної діяльності недержавного пенсійного страхування в нашій державі страховими компаніями.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є діяльність страхових компаній в Україні саме в системі недержавного пенсійного страхування. Завданнями кваліфікаційної роботи магістра є:

- дослідити основні аспекти теоретичних пізнань системи функціонування приватного пенсійного забезпечення;
- провести аналіз страхових компаній в системі приватного пенсійного страхування;
- прогнозування показників на декілька років;
- створення бізнесплану для збільшення прибутку.

Методологія та методика дослідження. В даній роботі основу дослідження формує сукупність теоретичних підходів та інструментів фінансового аналізу. Методологічна база включає: системний підхід; ризик-орієнтований підхід; інституційний підхід. У даній магістерській роботі використано такі методи: статистичний; економіко-математичний; порівняльний аналіз; групування та узагальнення; графічний метод.

Інформаційна база. Інформаційну становлять Конституція України, чинні закони та інші нормативно правові акти, фінансова звітність компанії, офіційні дані НБУ, дані міжнародних страхових рейтингів, внутрішні матеріали компанії, що пацють у сегменті недержавного пенсійного страхування, наукові публікації на тему фінансова стійкість, діяльність страхових компаній та ризик-менеджменту.

Наукова новизна дослідження полягає в поглибленому дослідженні фінансової стійкості компанії в сегменті недержавного пенсійного страхування, а саме: удосконалено підхід до оцінки фінансового стану страхової компанії, запропоновано комплексне оцінювання стійкості страховика, що поєднує темпи зростання страхових резервів показників платоспроможності, ліквідності.

Практичне значення одержаних результатів. Полягає у можливості їх безпосереднього використання у процесі діяльності страхової компанії шляхом удосконалення цифрових сервісів, створення кабінету клієнта та оптимізації взаємодії з клієнтами.

Апробація результатів магістерської роботи. Кваліфікаційна робота пройшла апробацію на IV Всеукраїнській інтернет конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації» 16 травня 2025 р. у м. Луцьк. А також кваліфікаційна робота обговорювалась на внутрішніх закритих нарадах представників регіональних офісів ПрАТ «МЕТЛАЙФ» і прийнята до уваги щодо бізнес-планування на наступний звітний період.

Під час виконання кваліфікаційної роботи магістра було використано інструменти штучного інтелекту для редагування та форматування тексту (Chat GPT) виключно як допоміжний засіб для пошуку ідей, уточнення формулювань та опрацювання літератури. Усі твердження, висновки та результати дослідження належать автору та ґрунтуються на власному аналізі, а отримані результати від генеративного ШІ були перевірені на достовірність та відповідність академічній доброчесності.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ТЕОРТИЧНИХ ПІЗНАНЬ СИСТЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИВАТНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1.1 Наукові підходи до розуміння недержавного пенсійного забезпечення

Система додаткового, або приватного чи альтернативного пенсійного страхування – безпосередньо є основним і найскладнішим та проблематичним елементом в сучасному стані розвитку України, навколо якої тривають багаторічні дискусії, незважаючи на які, майже відсутня суттєва повноцінність її функціонування та бажана створювана ефективність впровадження.

Соціальне спрямування економічного розвитку держави формує передумови для необхідності впровадження багаторівневої пенсійної системи, складовим елементом якої і є альтернативне гарантування додаткових виплат при досягненні пенсійного віку.

Регулятивна система країни, зокрема, в першу чергу ґрунтуючись на Законодавчу базу, а саме на суспільно визнаний документ «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [1] гарантує існування недержавної пенсійної системи.

Добровільність у залученні потенційних учасників цієї програми, а саме українців, роботодавців та існуючих чи можливих професійних об'єднань в разі їх наявності, є запорукою формування матеріальної маси пенсійних заощаджень з подальшою метою забезпечення вкладників додатковими виплатами, враховуючи певні порядки нарахування та визначений порядок формування сум виплат.

Функціонування досліджуваної системи в Україні регламентується Законодавством. Відповідно до нормативу «Про недержавне пенсійне страхування» [3], основними суб'єктами забезпечення є: «недержавні пенсійні фонди; страховики, які уклали договори пенсійного страхування, страхування довічної пенсії з учасниками фондів, страхування ризику настання інвалідності

або смерті учасника фонду; банківські установи, які уклали договори про відкриття пенсійних депозитних рахунків вкладники та учасники пенсійних фондів, учасники накопичувальної системи пенсійного страхування та ін.» [3].

Незважаючи на те, що Україна має доволі незначний досвід впровадження приватного пенсійного фінансування в порівнянні з розвинутими країнами світу, велика когорта вітчизняних науковців досліджують цю тематику і намагаються винайти раціональні шляхи втілення в життя найбільш раціональних схем функціонування системи.

Аналізуючи праці Шашкевича О. досліджено, що «стійка проблема пенсійного забезпечення в Україні є актуальною враховуючи ряд економічних, демографічних та соціальних викликів» [4]. Так у своїх роботах вчений виділяє наступні основні проблеми: демографічна криза; фіскальне навантаження; низький рівень пенсій; суттєву частку «тіньової» економіки; наявна пенсійна система; недовіра до системи недержавного пенсійного страхування [4]. Враховуючи це, слід звернути увагу, що наведена проблематика є надзвичайно важливою в сучасних умовах, але додатково має сенс врахувати військовий стан, в якому перебуває Україна.

В своїх роботах Мірошнік Р. та Біська К. провели змістовне дослідження сучасного стану пенсійної системи шляхом порівняльного аналізу ефективності функціонування солідарного та добровільного рівнів заощаджень. Зі слів науковців «пенсійне страхування є важливим елементом для створення фінансової безпеки населення після припинення трудової діяльності та виходу на пенсію» [5]. Автори зазначають, що в Україні «працює лише солідарна система пенсійних виплат та добровільне недержавне пенсійне забезпечення, хоча законодавством України передбачено ще один рівень, а саме накопичувальна система методом обов'язкової сплати внесків на індивідуальні пенсійні рахунки» [5]. Додатково науковці окремо виділяють проблеми функціонування страхових компаній як інструменту приватного пенсійного забезпечення.

Погоджуючись з думкою авторів необхідність пропагування та популяризування добровільного не соціально гарантованого Державою забезпечення при досягненні пенсійного віку, а також формування передумов для актуалізації формування ринку компаній із страхування такої форми страхових послуг в Україні займає прерогативне місце та носить дуже актуальний характер, враховуючи сьогоденні проблеми України.

Недержавна пенсійна система є добровільним і альтернативним варіантом існуючій сталій системі державного забезпечення, в основі якої лежить накопичувальна модель і її учасники мають вибір серед суб'єктів страхування, дослідження яких проводяться в більш вузькопрофільному ракурсі.

Таблиця 1.1 – Порівняльна характеристика термінології приватного пенсійного забезпечення в публікаціях українських науковців.

Прізвище дослідника проблематики	Тлумачення поняття
Татарин Н.Б., Чепіль Ю.Б., Дунець І.А.	«... Один з головних елементів системи накопичувального пенсійного забезпечення, на основі якого лежить добровільна участь фізичних та юридичних осіб в процесі нагромадження пенсійних накопичень для отримання додаткових виплат безпосереднім учасникам цієї системи...» [2].
Мірошнік Р.О., Біська К.С.	«Пенсійне страхування є важливим інструментом для створення фінансової безпеки населення після припинення трудової діяльності та виходу на пенсію» [5].
Пузирьова П. В.	«... створення надійного та ефективного механізму для накопичення та інвестування пенсійних коштів, що в подальшому дозволяє забезпечити фінансову стабільність осіб на пенсії» [7].
Марич М.Г., Шупер А.С.	«... складовий елемент системи накопичувального пенсійного забезпечення, який базується на добровільній участі юридичних та фізичних осіб в акумуляції пенсійних заощаджень задля одержання учасниками НПЗ додаткових пенсійних заощаджень» [9].
Румік І., Кузьмінський В., Костильова В.	«...забезпечення, яке охоплює непрацездатних громадян похилого віку та інші категорії громадян.», «...що базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень...» [8].
Авторський підхід	Приватна гарантія додаткових виплат – це гармонізована система трансформування досягнень працездатного населення задля забезпечення самодостатнього та гідного майбутнього. Система, яка ґрунтується на добровільній основі та має гнучку систему накопичень, як по розміру так і по періодичності, а також встановлює нерегламентовані законодавством терміни отримання виплат.

Аналізуючи сучасний стан, природу вітчизняної економіки та менталітет, можна встановити, що беззаперечно одним із головним чинником неефективності впровадження недержавного пенсійного гарантування є: низький рівень доходів, який є наслідком спрямування практично усіх зароблених коштів на повсякденне споживання та робить добровільність страхування недоступним фактором у більшості громадян України.

Звертаючи увагу, безпосередньо на вищенаведені моменти, окремо слід звернути увагу на, зокрема, думку українських дослідників та науковців.

Так, у своїх працях Татарин Н., Ковальчук Ю. та Цюник С. [6] трактують альтернативну державній системі пенсійних виплат, як структуристів, які не беруть безпосередню участь в заключенні пенсійних договорів, передаючи ці повноваження адміністратору, виконавчому органу, організовує персоніфікацію та забезпечує здійснення виплат.

Головною ж функцією є: «... мобілізація фінансових ресурсів, перебудова їх у фінансовий капітал та виконання своїх зобов'язань перед часниками фонду...» [8].

За твердженням Пузирьової П. діяльність приватної системи пенсійного гарантування додаткових виплат є суттєвим індикатором ефективності системи пенсійного забезпечення в цілому, а показниками існування є: загальна кількість діючих фондів; обсяги їх активів; прибутковість; система управління ризиками; прозорість функціонування [7].

В основі наукових робіт за авторством колективу вчених Татарин Н., Чепіль Ю. та Дунець І. освітлена проблематика інвестування, як найбільш важливої складової діяльності в умовах провадження програми гарантованого страхування по досягненню пенсійного випадку чи інших страхових програм.

Науковці стверджують, що «система НПЗ як спосіб інвестування є оптимальним та перспективним шляхом для забезпечення належного рівня життя населення пенсійного віку» [2].

Отже, система пенсійного забезпечення, основана на добровільній системі та не маючи в собі підґрунтя загальнообов'язкового страхування є:

«безпосереднім учасником інвестиційного ринку» [2]. Відповідно, «головна увага приділяється «розумному» інвестуванню, захищеному від необґрунтованих ризиків» [8].

Виходячи з приведеного – роль системи в цілому є позитивним фактором формування та безпосередньої ваги у функціонуванні інвестиційної системи України. Вона займає вагому частку та формує реальний внутрішній валовий продукт (ВВП).

Вчені Румика І., Кузьмінського В. та Костильова Ю. зазначають, що «гідний розмір пенсії повністю залежить від строковості періоду накопичення пенсійних внесків і їх оптимального розміщення та інвестування» [8]. Поглиблюючи підняту авторами тематику слід звернути увагу на актуальність дотримання встановлених законодавством якісних та кількісних показників професійних учасників ринку інвестування та встановлення вимог до інвестиційного портфелю зокрема.

Проаналізувавши сучасний стан можна зробити висновок, що альтернативне в плані соціальності Держави приватне пенсійне забезпечення має суттєве значення в умовах сучасного економічного стану держави та формує передумови до глобалізації ринку послуг приватного пенсійного забезпечення і, відповідно, при умові ефективного впровадження формує зниження тиску на видатки з фондів державного бюджету та вивільнення активів для фінансування інших статей необхідних задля сьогоденних потреб України.

1.2 Особливості діяльності страхових компаній в системі гарантування виплат при досягненні пенсійного часу

Система, не гарантованого Державою пенсійного забезпечення є важливим елементом сучасної системи майбуття працездатного соціуму, яка спрямована на додаткове накопичення коштів задля можливості відповідного рівня життя, та, відповідного рівня задоволеності власних потреб.

Ця система, на відміну від державного загальнообов'язкового страхування, як звичай, може не враховувати: фактично відпрацьований трудовий стаж; трудовий стаж в компаніях, які порушували Законодавство і, відповідно, не нараховували чи не сплачували загальнообов'язкові внески до Державного бюджету; можливий мобінг і, відповідну матеріальну компенсацію за наслідки; важкі або надважкі умови праці; шкідливі умови та відповідний вплив на фактичне фізичне здоров'я; професійні здобутки; дисциплінарну поведінку в дотриманні внутрішніх стандартів; наявність факторів алкогольного, токсичного, наркотичного чи медичного сп'яніння; участь у розвитку місцевих громад.

Повноцінний розвиток системи недержавного забезпечення осіб, які додатково мають чи мали б відповідні виплати, що гарантовані Законодавством був суттєво порушений «форс-мажорними» геополітичними і соціально-гуманітарними фактичними станами суспільства; початок окупації регіонів України у 2014 р.; епідемія Covid-19; повномасштабне вторгнення російських окупантів на територію країни.

До такого розвитку подій не була підготовлена система з впровадження приватного пенсійного фінансування.

Торгово-промислова палата певний час не могла надати чітке визначення стану війни, оскільки не передбачала це конкретно у своїх Положеннях щодо застосування статті «форс-мажор».

Відповідно, в якійсь мірі вона, у відсутності впливу Держави, як регулятора, який забезпечував в той час найглобальніші потреби життєдіяльності країни, змусила компанії приймати рішення на свій розсуд, змусивши страхові компанії фактично оцінити свій ризик-менеджмент в умовах військового часу.

Тим самим чином, шляхом втрати частини страхових компаній в Україні сформувався ринок із половини наявних до вторгнення фактично і фінансово забезпечених організацій.

Ці компанії тепер формують страховий бізнес і в своїй діяльності враховують ризики, як наявні, так і потенційно можливі, керуючись на досвіді по принципу дослідження “помилок”.

При цьому слід відзначити, що Законодавчо регулятивну політику було передано до сфери впливу Національного банку України, який відповідно до своїх внутрішніх процедур суттєво вплинув на розвиток страхового бізнесу країни.

Компанії почали широко використовувати у стимулюванні своєї діяльності та виявленню прерогатив у досягненні перспектив і усуненні негативних чинників SWOT-аналіз, як найпоширеніший, іноді PEST, а найрідше – Bowtie, що для нашого початкового рівня аналізування та корегування діяльності є платформою оцінки роботи.

Присутність інклюзії в нашому соціумі є ще одним показником проблематики впровадження ефективної системи недержавного, приватного забезпечення громадян країни по досягненню певного періоду життя чи професійних здобутків.

Фінансова ж складова інклюзії має не тільки основний характер, але й форму культуру сучасного життя.

Це в першу чергу: відкриття можливостей у доступності кожного і кожної до широкого кола послуг і можливостей; відкриття поточних рахунків; доступ до кредитування; широкий вибір «лінійки» депозитних пропозицій; страхування у всьому спектрі послуг.

Фінансова інклюзія, як елемент впровадження цифрової системи «Держава – громадянин» має ексклюзивне місце, так як має в основі максимальне зближення громадянина із регулюючими органами, забезпечуючи його і гарантуючи всі умови для праці з мінімальним тиском та контролем.

Ця сфера інновацій має безпосередньо значний вплив на галузь страхування, в тому числі і на пенсійне забезпечення. Чим більш обізнана людина – тим більше вона отримує фінансових послуг, формує своє майбутнє і отримує спадок від своїх здобутків.

Проблематика у фінансовій грамотності жодним чином не досліджується науковцями, а це великий недолік.

Громадяни країни не звикли рахувати витрати і робити внески задля забезпечення у пенсійному віці. В цьому є ряд причин, а саме: низька культура фінансової грамотності; відсутність думок про перспективність життя в похилому віці; менталітет; недовіра до приватних пенсійних фондів; корупція в явному вигляді; недовіра до влади, правоохоронних органів; низька якість змістовного інформування.

Слід відзначити, що саме компанії із функціоналом страхування, недержавні фонди та банки, які створюють депозитні програми для майбутніх пенсіонерів є ґрунтом для формування подальшої основи ефективного ринку страхування України.

Тим паче, що їх існування обґрунтоване нормативно-правовою базою України, а це в першу чергу Закони Держави, які регламентують неприбутну систему пенсійного страхування, як структуровану сукупність інституцій:

Поняття суб'єктивізму недержавних пенсійних фондів чітко регламентована Законодавством України. Офіційно це: «... юридична особа, створена відповідно до цього Закону, яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та провадить діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду у визначеному законами України порядку» [3].

Завдяки пенсійним фондам працівники, як фізичні особи можуть накопичувати кошти для додаткової пенсії, укладаючи пенсійні договори, сторонами яких будуть адміністратор пенсійного фонду та вкладник коштів фонду.

У випадку з страховими компаніями – пенсійні гарантії як «по дожитті», так і по відповідній оцінці страхового ризику, створюються шляхом укладання між учасниками договорів про страхування.

На відміну від державної системи гарантування пенсійних виплат, страхові компанії, як і прийнято у всій міжнародній практиці, і в будь якій сфері діяльності, формують систему оцінки ризиків.

В даний час оцінка ризиків має багато підґрунть і методик, але оцінюючи стан економіки та можливість наявності кваліфікованих спеціалістів аналіз проводиться по хоча б по найпростішій формулі, яка є основою для елементарної матричної системи: ризик = ймовірність x наслідок.

Таким чином страхові компанії формують пакети своїх страхових послуг, поширенішими з яких є: дожиття; нещасні випадки і наслідки; травматизм.

При цьому страхові компанії, як приватні організації не зацікавлені у залученні потенційних клієнтів, які мають вже встановлені діагнози хронічної хвороби, що є беззаперечним порушенням прав людини.

Ще одним учасник реформування системи альтернативного пенсійного забезпечення є банківські установи.

В цьому порядку – особа, яка бажає накопичити кошти з метою отримання додаткових пенсійних виплат, укладає угоди про відкриття пенсійного депозитного рахунку для накопичення пенсійних заощаджень у вибраній нею банківській установі.

Банківські установи в сучасній Україні мають низьку зацікавленість у формуванні системи альтернативного пенсійного забезпечення та формують свою діяльну політику під значним впливом Регулятора ринку, а саме Національного банку України.

Кожна з приведених вище інституцій має свої характерні особливості діяльності та вплив на ефективність впровадження та функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Систематизації їх характеристик, основана на сумачії досліджуваних джерел інформації приведена в таблиці 1.2.

Резюмуючи приведені в таблиці матеріали отримуємо висновок, що кожен суб'єкт недержавного пенсійного страхування займає певну й особливу

нішу в функціонуванні приватного забезпечення, має свої унікальні можливості та недоліки.

Таблиця 1.2. Порівняльна характеристика суб'єктів недержавного пенсійного страхування

Суб'єкт	Характеристика		
	Фінансова послуга	Формування коштів	Виплати
Недержавний пенсійний фонд	Договірна, шляхом заключення пенсійного контракту.	Накопичення фонду, утвореного внесками страхувальників	Визначений термін забезпечення та форма виплат.
Страхова компанія	Ануїтетна форма страхування. Сплата страхувальником певних за розміром та періодичністю внесків в обмін на гарантії виплат накопичених та індексованих сум протягом певного періоду чи пожиттєво.	Завдяки фінансовій діяльності страховика	Відповідно до пакетів програм. Це може бути як одноразова виплата при виконанні певних умов, так і виплати з певною періодичністю, певними розмірами та певним періодом. Передбачена виплата нащадкам у випадку смерті страхувальника.
Банківська установа	Законодавчо передбачене створення та обслуговування окремого пенсійного депозитного рахунку на внески.	Залежність від розміру внесків страхувальників та процентної політики установи на вклад.	Одноразова виплата установою при досягненні певного терміну чи за вимогою страхувальника.

Проте, різноманіття форм накопичувальної системи має важливий фактор, оскільки формує систему добровільності та більш широкого вибору умов страхувальникам. Окремо, і, дуже важлива необхідність звернення уваги на сучасний стан з оглядом на попередні роки.

Відповідно, страхові інституції, в своїй діяльності перебувають у конкурентному становищі і, відповідно, будують нові бізнес-стратегії для створення найкращих умов задля залучення більшої аудиторії страхувальників.

Таке становище безпосередньо формує не тільки ефективне впровадження системи недержавного пенсійного забезпечення, але й стимулює розвиток системи страхування України, як однієї із головних галузей економіки країни.

В системі недержавного пенсійного страхування провідну роль відіграють страхові компанії, які виступають посередниками між громадянами та фінансовими ресурсами, забезпечуючи як ефективне управління накопиченням, так і гарантію їх збереження.

Загальні принципи функціонування українського страхового ринку та діяльність його учасників регулюються Законом України «Про страхування» [13]. Цей закон також встановлює вимоги до ведення страхової діяльності. Діяльність страхових компаній на українському страховому ринку також регулюється іншими відповідними законами та нормативними актами.

З огляду на поточні обставини в нашій країні, страхування є ефективним способом захисту громадян та забезпечення їхнього майбутнього добробуту та багатства. Незважаючи на воєнний стан та військові дії в нашій країні, страхові компанії прагнуть досягти рівня конкурентоспроможності, який гарантує оптимальні витрати страхувальників, збереження їхніх фінансових ресурсів, захист застрахованих осіб та їхніх сімей тощо.

На противагу цьому суттєвий вплив на розвиток страхових компаній має державна регуляторна політика, зокрема Національний банк України.

Так, досліджуючи роботи під авторством Скрипник Г. та Якименко В. слід звернути увагу, що «набуття НБУ мандата на регулювання та нагляд за діяльністю страхових компаній, відобразилось на страховому ринку України, за винятком факту скорочення кількості його учасників, зміною таких кількісних та вартісних показників, як: кількість укладених договорів страхування, сформовані страхові резерви, валові страхові премії та виплати» [13].

Проблематичність сучасного розвитку бізнесових структур, а страхова сфера є беззаперечним важелем розвитку економіки України та її інтеграція у безпосереднє відкриття обов'язкових кластерів задля досягнень вступу у Європейський Союз, чітко окреслена Поліщуком В.Г., «українські підприємства в умовах воєнного часу адаптували свою діяльність до нових викликів; у цьому випадку цьому сприяє використання різних стратегій

управління фінансовими ресурсами, іноді інноваційних» [16], що формує прогресивний та реалістичний погляд науковця.

Тематику діяльності страхових компаній в сучасних тенденціях розвитку України широко висвітлено у роботі Гладчук О. Автор зазначає, що «у нинішніх реаліях вітчизняні страховики зіткнулися з багатьма внутрішніми та зовнішніми загрозами до яких вони не були готові і які погіршують рівень їх фінансової безпеки» [14].

Дослідивши дані викладені в матеріалах цієї наукової праці виокремлюється систематизація головних загроз вітчизняних страхових компаній в сучасних умовах (див. табл.1.2).

Істотною проблемою діяльності недержавних пенсійних установ є неефективний розподіл фінансових ресурсів на інвестиційному ринку, так як найбільша концентрація фінансових ресурсів зосереджена на депозитних рахунках.

Таблиця 1.2. Типи головних загроз сучасних страхових компаній в системі недержавного пенсійного забезпечення

Потенційна загроза	Основні характеристики
1	2
Політична	Військовий стан, та відповідно його вплив на діяльність. Відсутність підтримки з сторони Держави. Зменшення регулятивного тиску на галузь. Можливість спекулятивного впливу на діяльність новими некомпетентними гравцями ринку страхування.
Соціальна	Суттєве та зниження статків громадян. Міграційні та еміграційні процеси, в т.ч. зумовлені війною. Низький рівень довіри до страхових компаній. Випадки шахрайства, які стали публічними.
Правова	Неефективність державної політики в галузі і за умов військового стану. Публічні факти шахрайства, оскаржувані в судовій системі без реалістичного прийняття рішень. Факти невиконання зобов'язань.
Функціональна	Відсутність широкої лінійки страхових програм. Недостатність та низька якість пакетів послуг для військовослужбовців. Обмеженість із-за військових дій і, відповідно, нестабільність обслуговування певних територій. Несанкціоновані витоки інформації та кібер-шахрайство. Недостатність кваліфікованих вузькопрофільних спеціалістів в галузі страхування. Недовершеність в інформаційному обміні між інституціями.

Продовження таблиці 1.2

1	2
Економічна	<p>Високий рівень інфляції та його відповідний вплив на благоустрій працездатного населення.</p> <p>Втрата майна. Як нерухомого так і рухомого.</p> <p>Значний, хоча й регламентований Урядом відтік капіталу населення за кордон.</p> <p>Недостатність регулювання використання коштів, отриманих нелегальним шляхом.</p> <p>Суттєве збільшення виплат по нехарактерним статтям для країни, яка перебуває у стані війни. Зокрема, по виплатах, пов'язаних із медичним страхуванням, виплатах по втраті працездатності і т.п.</p> <p>Балансовідповідність страховика.</p>

Джерело: [14].

Хоча, крім інвестування в банківські установи існують більш прибуткові джерела примноження коштів.

Враховуючи досліджені джерела, зокрема наукові роботи українських вчених та аналізуючи досвід розвинутих держав, встановлені переваги діяльності страхових компаній у сфері недержавного пенсійного страхування, а саме:

Безпосередньо це: впливовий учасник ринку приватного забезпечення; значний досвід роботи, який ґрунтований на міжнародному досвіді (багато компаній є «дочірніми» та використовують системність розвитку з точки зору «материнських» всесвітньо визнаних компаній); можливість проведення довічних виплат; значно більша різноманітність пакетів послуг, на відміну від недержавних пенсійних фондів чи банківських установ; фактичність мінімального додаткового пенсійного забезпечення, періодичності та суми виплат; гарантованість права спадкування в частині накопичених сум в разі в разі смерті страхувальника; широке поле можливостей інвестування і, відповідно, примноження сум майбутніх виплат.

Відмінністю в системі недержавного пенсійного страхування є те, що банківські системи та страхові компанії, як її безпосередні учасники, на відміну від недержавних пенсійних фондів є прибутковими організаціями. Але, вони не

розподіляють інвестиційний дохід між учасниками та незахищені від банкрутства через процедуру державного регулювання.

Безумовним та суттєвим позитивним елементом для страхувальників є можливість здійснення внесків невеликими періодичними платежами та за деяких обставин дозволяється їх тимчасове призупинення.

Впровадження недержавного пенсійного страхування в Україні відбувається з оглядом на світовий досвід, враховуючі національні і геополітичні фактори та оцінюючі всі ризики з метою засвоєння переваг та уникнення помилок при створенні цієї системи.

В розвинутих країнах світу формування процесу створення недержавного пенсійного забезпечення функціонує доволі тривалий період, причому безупинно, ґрунтуючись на основі спіралі Шухарта-Демінга: аналізується стан впровадження, корегується та постійно вдосконалюється.

Пенсійні реформи в Європі (та й інших цивілізованих країнах) з 1990-х років мали на меті (авторський переклад оригінальної цитати): «загальмувати квазіприродне збільшення державних пенсійних витрат, які виникли внаслідок старіння населення» [11].

Згідно даним інституту CFA Mercer [12] глобальний пенсійний індекс, який складається з трьох субіндексів, а саме: адекватності, стійкості та добросовісності визначає найкращі пенсійні системи світу. Відповідно, у 2024 році вони були впроваджені в Нідерландах, Швеції, Данії, Великобританії та ін.. В більшості країн які займають передові місця у цьому рейтингу пенсійної системи багаторівневі, і в майже кожній країні обов'язкова присутність приватної складової, тобто недержавного пенсійного забезпечення.

Як і в Україні безпосереднє та суттєве значення на просторах розвинутих країн світу мають саме страхові компанії, як дієвий інструмент ослаблення тиску на систему державного бюджетування.

Одна з перших країн світу, де почалося запровадження солідарної системи пенсійного страхування є Німеччина. Створена в цій країні модель

пенсійної системи лягла в основу аналогічних реформ Австрії, Італії, Франції та багатьох інших країн Західної Європи.

Як і у Німеччині у Великобританії трирівнева пенсійна модель, яка являється однією із найкращих у світі та складається з великого вибору систем приватних пенсій, найпоширеніший з яких – це професійні фонди, в яких роботодавець на підставі укладених договорів з робітниками відраховує внески на пенсійне забезпечення і формує виплати.

Швецька система пенсійного забезпечення почала впроваджуватися із 1999 року і полягає у формуванні фонду із відрахувань із заробітної плати робітників у розмірі 16%. Створенні накопичення в подальшому індексуються з урахуванням темпів зростання заробітної плати і демографічної ситуації в країні та формують майбутню пенсію, на підставі як самих накопичень так і очікуваної тривалості життя. Але, в кожній іноземній системі пенсійного страхування є безпосередня складова у вигляді приватного забезпечення.

Аналізуючи міжнародний досвід слід врахувати менталітет населення України та врахувати сучасний стан економіки держави у військовий та після військовий період. Безперечно впроваджені в розвинутих країнах системи ґрунтовані на національних інтересах, але побудовані за принципом паралельного надання гарантій загальнодержавного пенсійного забезпечення та глибокого впровадження приватних пенсійних виплат з метою зниження тиску на бюджетування та враховуючи демографічні ситуації. Це безпосередньомаєзначний вплив і для розвитку недержавного пенсійного страхування в Україні, де роль страхових компаній мають суттєве та значне місце.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В СИСТЕМІ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

2.1 Методика аналітичного дослідження страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування та обґрунтування гіпотез дослідження

Формування ідеї та конкретизація гіпотез дослідження, для визначення їх доведеності чи спростування є основною для подальшого аналітичного дослідження фінансової стійкості компаній страхового бізнесу – як учасників системи недержавного пенсійного страхування. Для подальшої оцінки встановимо наступні гіпотези:

Гіпотеза 1. Активи компанії обумовлені зростанням довгострокових зобов'язань (в тому числі страхових резервів).

Гіпотеза 2. Збільшення оборотних активів обумовлене зростанням чисто зароблених страхових премій.

Гіпотеза 3. Зменшення необоротних активів обумовлено страховими виплатами.

Сформовані гіпотези мають різновекторний погляд на фінансову діяльність компанії та відрізняються по сутті. По результатам виведених логічних наслідків в разі доведеності зазначених гіпотез при підтвердженні будемо вважати гіпотезу вірною.

Аналізуючи існуючі методи дослідження гіпотез при їх виборі для подальшої роботи корелюємо ситуацію, при визначенні оптимальної методології, безпосередньо враховуючи поточний стан галузей економіки України. Повномасштабне вторгнення російської федерації створило безпрецедентний рівень невизначеності у фінансовому секторі, що привело до адаптації системи недержавного пенсійного страхування до нових ризиків та умов функціонування в умовах економіки війни. Відповідне зниження статків

населення, переоцінка власних ризиків та переформатування планів щодо інвестицій у майбутнє, безпосередньо вплинуло на діяльність страхових компаній – учасників системи недержавного пенсійного страхування. Такий процес супроводжується підвищеними ризиками та враховуючи інфляційні процеси та значні валютні коливання, які майже не піддається гарантованому прогнозуванню змін щодо показників фінансової стійкості компаній суттєво впливає на вибір методології аналітичного дослідження страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування та обґрунтування гіпотез.

З найбільш розповсюджених методів перевірки гіпотетичних припущень, таких як кореляційно-регресійний, математично-економічний чи статистичний слід враховувати адаптування страхових компаній до умов сучасних реалій ринку збуту послуг, пов'язаних з недержавним пенсійним страхуванням.

Відтак, аналізуючи наведену вище інформацію-саме кореляційно-регресійний метод є найбільш оптимальним, оскільки ґрунтується на математичній статистиці і містить елементи теорії ймовірності. Дана методологія є найбільш придатною і об'єктивною при перевірці гіпотез в умовах невизначеності і полягає вона у аналізі та встановленні взаємозв'язків між змінними, а також кількісно виміряти ступінь впливу окремих показників. за допомогою математичних моделей, а саме лінійне рівняння регресії.

Сутність методу ґрунтується на 3-х окремих елементах, а саме:

1. Кореляція, яка є показником наявності взаємозв'язків присутності, фактичності і математичного значення баз даних.
2. Регресійне рівняння, яка регламентує встановлення типу взаємозв'язків.

Дослідження кореляційно-регресійним методом ґрунтується на поетапності виконання певних кроків, а саме:

- встановлення гіпотези, під час якого формуються сам взаємозв'язок між окремими двома показниками;
- аналіз та накоплення баз даних, які складаються з значень обох змінних для кожного дослідження;

- обчислення кореляції для встановлення взаємопов'язаності досліджуваних змінних, шляхом визначення коефіцієнтів кореляції;
- створення регресивної моделі для прогнозування значень однієї змінної на підставі значень іншої;
- статистичне перевіряння гіпотези шляхом проведення статистичних тестів для встановлення різності між спостереженими і прогнозованими значеннями;
- встановлення висновків дослідження, суть яких у визначенні чи гіпотеза встановлена чи підлягає відхиленню.

Кореляційно-регресійний аналіз є ідеальним для наочного відбиття форми зв'язку між основними показниками діяльності суб'єктів підприємництва [22].

Аналітичні перетворення здійснюються у двовимірній системі координат, де ордината – це індивідуальні значення ознак – результатів, а абсциса – індивідуальні значення ознак – факторів.

Оскільки метою даного методу є встановлення рівневої оцінки взаємозв'язку між випадковими ознаками кінцевим результатом є встановлення рівня зв'язку між ними, а саме:

- прямий причинно-наслідковий зв'язок;
- зворотній причинно-наслідковий зв'язок;
- зв'язок викликаний однією або декількома прихованими змінними;
- зв'язку немає, залежність, що спостерігається випадкова [24].

Чисельна характеристика виражена у вигляді коефіцієнта кореляції R_1 є відображенням взаємозв'язку між змінними, які формують матрицю досліджень.

Для перевірки гіпотез найхарактерніший регресійний аналіз, завдяки якому можливе виявлення прихованих пов'язаних один з одним зв'язків між змінними. При дослідженні використовуються статистичні методи, при цьому вважається що залежна змінна не містить помилок.

Встановлений нами метод дозволить нам визначити гіпотетичні твердження чи являються вони доведеними.

2.2 Оцінка розвитку галузі та основні фінансові показники діяльності страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування

Незважаючи на проблематичність та складність впровадження системи недержавного пенсійного страхування, в Україні формується соціальна культура, підтримувана розвитком фінансової інклюзії щодо становлення нового приватного виду додаткового забезпечення, в основі якого полягає добровільність та гарантія майбутнього фінансового забезпечення.

Різноманітність трирівневої системи пенсійного забезпечення надає соціуму широкий вибір для створення передумов стабільного фінансування в залежності від вибраних умов та ґрунтуючись на здобутках трудової діяльності.

Одну з провідних ролей на цьому шляху розвитку безпосередньо відіграють страхові компанії, які за родом своєї діяльності розробляють та впроваджують багатогранний рівень пакетів послуг задля гідного забезпечення в майбутньому.

Хоча ефективна система функціонування страхового бізнесу є індикатором потенційного розвитку економіки України та суттєвого зниження на державний бюджет, на даний момент вона перебуває на стадії розвитку та знаходиться під впливом законодавчих чи інших нормативно-правових документів, зокрема під контролем актів регулятора бізнесу, зокрема Національного Банку України.

Національний Банк України (далі по тексту – НБУ), як регулятор ринку з початку 2024 року отримав розширення повноважень, зокрема завдяки внесенню змін до Закону України «Про страхування» [13]. Відтепер, НБУ має повноваження не тільки відкликати надані Ліцензії, виданні для страхових компаній, що здійснюють свою діяльність в системі недержавного пенсійного страхування, але й в судовому порядку позбавляти такі компанії права на здійснення діяльності.

Відповідно, вищенаведені чинники змушують страхові компанії пристосовуватися до реалій поточного життя. Як, приклад, за даними з відкритих джерел в 2024 році існувало 12 компаній діяльність яких

здійснюється в системі недержавного пенсійного страхування, а в 2025 році тільки 10. Це відбулося шляхом консолідації, тобто процесу згуртування, або виходу із сфери діяльності та переорієнтування на інші види страхування [19].

Оцінка діяльності ґрунтується за підсумками 2020-2024 років і містить в собі вже очевидні неоднозначні показники, оскільки в цей період відбулися суттєві зміни, які були малооцінені при визначенні фінансових та інших ризиків та мали дуже вагомий вплив на діяльність не тільки компаній в сфері недержавного пенсійного страхування, але й на соціум в цілому. Безпосередньо, це: глобальне розповсюдження коронавірусом інфекції SARS-CoV-2, або COVID-19; повномасштабне вторгнення окупантів російської федерації на територію країни; регулятивна політика держави в цілому, і, зокрема НБУ; курсове коливання валют; міграційні процеси працездатного населення; інфляційні процеси; релокація бізнес-структур; переоцінка ризиків діяльності з відповідною зміною політики компаній; фінансова інклюзія тощо.

Незважаючи на вище приведене, ринок недержавного пенсійного страхування продовжує зростати, адаптуючись під сучасні вимоги та переоцінюючи свої ризики. Консолідація компаній, високий рівень інфляції та девальвація національної валюти призвели збільшення виплат, з початку 2024 року в розмірі 40 %. Зокрема виплати з недержавного пенсійного страхування зросли до 1,9 млрд. грн. Проте, на кінець 2024 року компанія ПрАТ «МЕТЛАЙФ» очулює рейтинг по трозміру зібраних страхових премій – 2 791 800 грн. [19], це говорить про те, що відсоток довіри наших громадян зростає.

Оперуючи даними із відкритих джерел, а також статистичними даними [19], станом на кінець 2024 року в Україні нараховувалося 1734878 чоловік за кількістю застрахованих по полісах недержавного пенсійного страхування.

Кількість клієнтів цієї системи по п'яти найбільшим компаніям, які здійснюють діяльність в сфері недержавного пенсійного страхування за підсумками 2024 року) наведено на рисунку. 2.1.

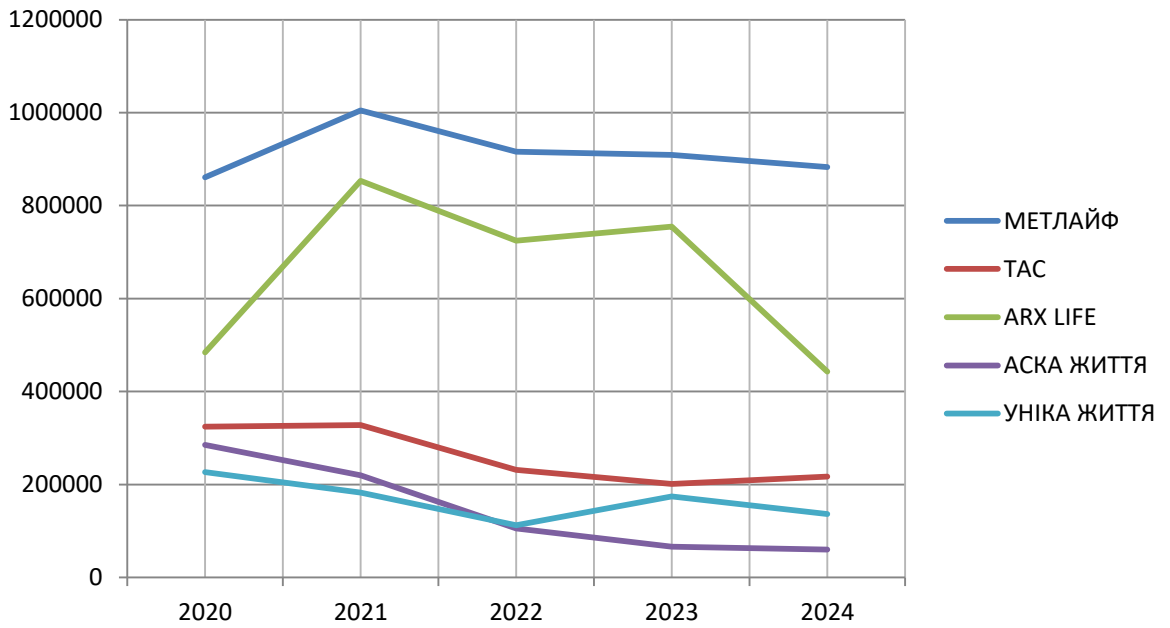

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості застрахованих осіб в системі недержаного пенсійного страхування станом за період 2020-2024 рр.

Динаміка кількості укладених договорів в компаніях, учасниках системи недержавного пенсійного страхування за період 2020-2024 роки приведемо на рисунку 2.2.

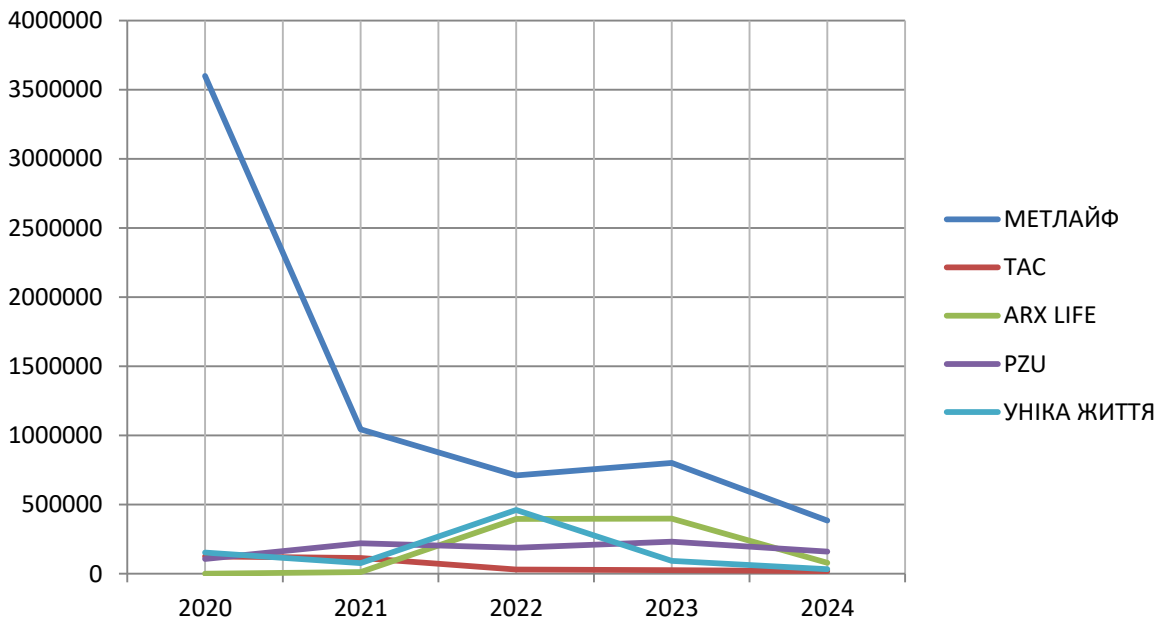

Рисунок 2.2 – Динаміка кількості укладених договорів недержавного пенсійного страхування в страхових компаніях станом на 2020-2024 рр.

Як вбачається із графіків у всіх найбільших компаній, які є безпосередніми учасниками системи недержавного пенсійного страхування відбувається зниження як кількості застрахованих осіб так і кількості укладених договорів.

Станом на початок 2025 року в Україні функціонувало 10 страхових компаній, які надавали послуги із недержавного пенсійного страхування, тобто були учасниками цієї системи забезпечення.

Незважаючи на це у період 2020-2024 роки відбулося суттєве збільшення страхових резервів. Якщо в 2020 році сума страхових резервів в 12 компаніях, які здійснювали страхування складала 12381883,00 грн., то станом на кінець I півріччя 2025 року ця сума перевищувала понад 26, 5 млрд. грн., враховуючи й те, що на ринку залишилося тільки 10 компаній-страховиків.

Динаміка наявності страхових резервів в компаніях-учасниках системи недержавного пенсійного страхування станом у 2020-2024 роках приведена на рисунку 2.3.

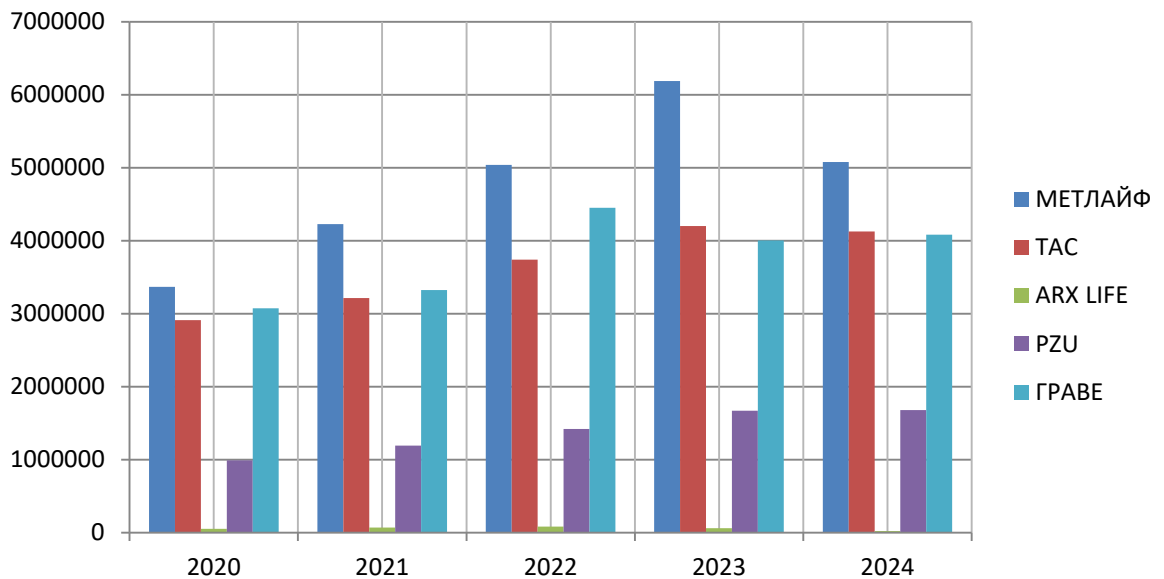

Рисунок 2.3 – Динаміка наявності страхових резервів в компаніях-учасниках системи недержавного пенсійного страхування станом у 2020-2024 роках.

Як вбачається із графіка практично у всіх компаніях спостерігається тенденція до збільшення страхових резервів.

Темпи зростання страхових резервів у провідних компаніях учасниках системи недержавного пенсійного страхування на початок 2025 року. Найвищі темпи зростання показує компанія ПрАТ «МЕТЛАЙФ» 15% і це свідчить про стабільне нарощення фінансової стійкості та довіри клієнтів, ПрАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ПЗУ УКРАЇНА СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ» має зростання на 8% і це свідчить про стабільний, але не надто швидкий розвиток, ПрАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «УНІКА» – 5% і це може свідчити про тимчасові труднощі в компанії, ПрАТ «ГРАВЕ УКРАЇНА СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ» показує мінімальне зростання – 1%. У порівнянні з іншими компаніями страхування життя ПрАТ «МЕТЛАЙФ» найбільш інтенсивно нарощує страхові резерви.

Безпосередньо, страхові резерви формують інвестиційний портфель, адже компанії, діяльність яких знаходиться у сфері недержавного пенсійного страхування отримують додатковий дохід задля забезпечення зобов'язань.

Динаміка розміру інвестиційного доходу в компаніях-учасниках системи недержавного пенсійного страхування станом у 2020-2024 рр. приведена на рисунку 2.4.

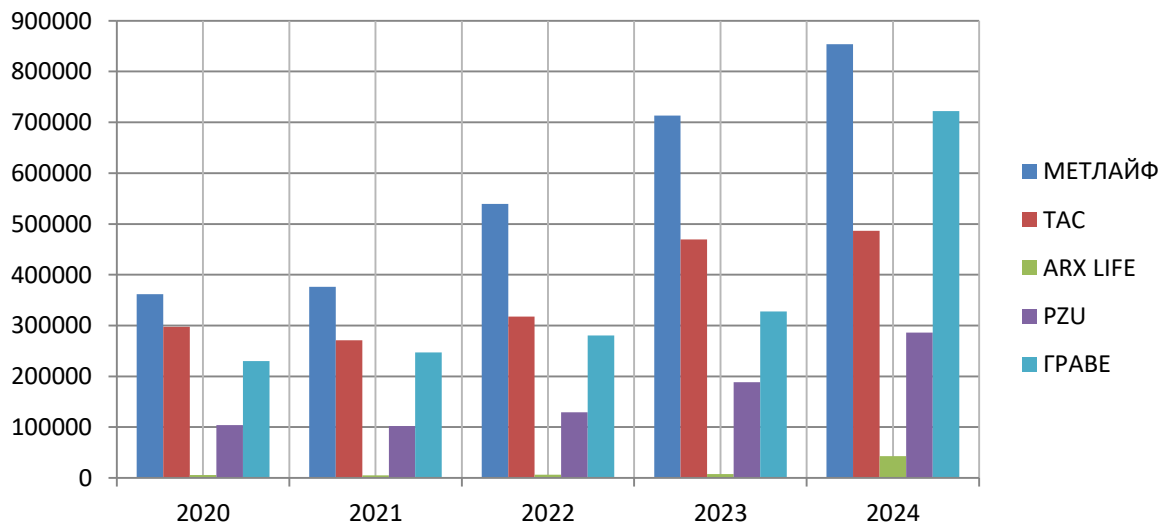

Рисунок 2.4 – Динаміка розміру інвестиційного доходу в компаніях-учасниках системи недержавного пенсійного страхування станом у 2020-2024 рр.

Додаткові кошти генеруються та підвищують фінансову стабільність компаній, розширюючи їх можливість в подальший обіг, збільшення пакету послуг чи покращуючи роботу та додаткові стимули як для існуючих так і майбутніх клієнтів.

Як вбачається всі основні компанії мають тенденцію у зростанні інвестиційного доходу у досліджуваному періоді, які формують свою ліквідність. Відповідно, страховики вкладають кошти у подальше розширення номенклатури послуг та більш широкого кола учасників ринку недержавного пенсійного страхування.

За підсумками 2024 року ПрАТ «МЕТЛАЙФ» займає лідируючу позиції серед страхових компаній України, які займаються недержавним пенсійним страхуванням. Її частка за обсягом страхових премій складає 50%, а за загальним обсягом страхових премій – близько 2,8 млрд. грн. [19].

ПрАТ «МЕТЛАЙФ» має широку структуру представництв на території України майже у всіх областях, крім тимчасово окупованих територій.

Організаційна структура та діяльність не залежать від конкретного регіону – діяльність кожної філії поширюється на територію всієї держави. Відповідно в пропорційному виразі наявність кількості філій в окремій області, в незалежності від її розміру, не пропорційна фактичній кількості учасників системи недержавного пенсійного гарантування.

ПрАТ «МЕТЛАЙФ» є суб'єктом системи недержавного пенсійного страхування, як страховик, і здійснює діяльність по відповідним класом: Клас 23. Пенсійне страхування.

Зональність надання послуг в розрізі кількостей укладених договорів щодо недержавного пенсійного страхування на місцевому регіональному рівні згідно адміністративного поділу України відображена на рис. 2.5.

Водночас, частка страхувальників, які мають офіційно зареєстроване місце проживання на територіях Луганської, Херсонської та Донецької областей складає 3,1 % від сумарного портфелю клієнтів.

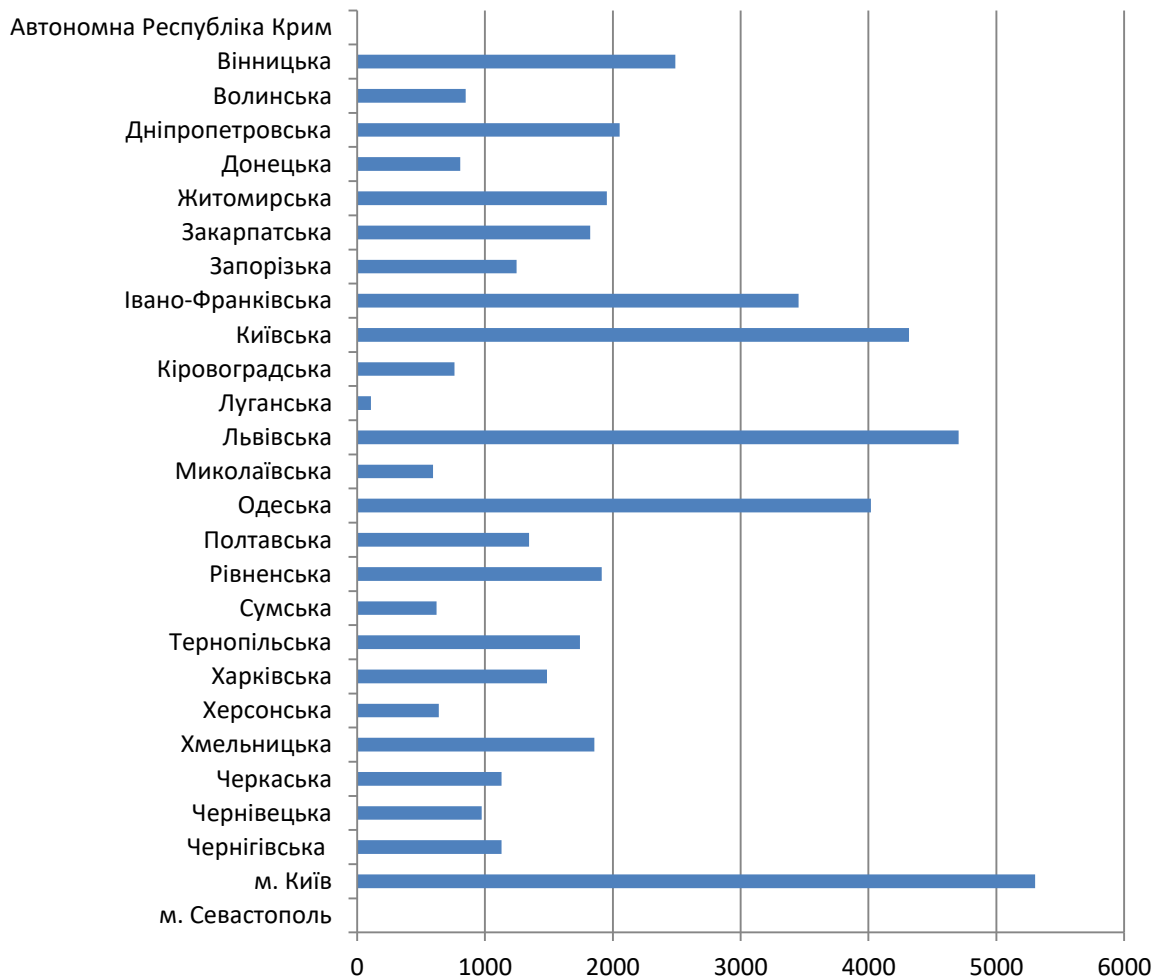

Рисунок 2.5 – Кількість укладених договорів ПрАТ «МЕТЛАЙФ» в системі недержавного пенсійного страхування по регіонах України.

ПрАТ «МЕТЛАЙФ» постійно здійснює моніторинг страхових ризиків за продуктовою шкалою та проводить аналіз їх концентрації (див. табл. 2.1.).

Таблиці 2.1. Концентрація страхових ризиків в контрактах недержавного пенсійного страхування за 2022-2024 роки, од.

Чисті страхові зобов'язання	Кінець 2022 р.	Кінець 2023 р.	Кінець 2024 р.
Контракти традиційного страхування життя	3125788	4472685	5400465
Контракти страхування життя позичальника	5239	1929	306
Контракти по страхуванню від нещасного випадку та захворювання	(473357)	(609758)	(749037)

Джерело: автор на основі [20]

Для управління страховими ризиками, пов'язаними безпосередньо чи опосередковано із недержавним пенсійним страхуванням в ПрАТ «МЕТЛАЙФ» запроваджене поєднання принципів ціноутворення, перестраховування, утворення резервів та застосування андерайтингової політики.

Як бачимо із приведених результатів аудиторською групою ТОВ «Делойт енд Туш Юкрейніан Сервісез Компані» [17] за 2021-2024 роки управління страховими ризиками пов'язаними з недержавним пенсійним страхуванням в ПрАТ «МЕТЛАЙФ» є ефективним та гарантованим.

Аналізуючи поточну інформацію, станом на 30.06.2025 року ПрАТ «МЕТЛАЙФ» дійсно займає лідируючу позицію та займає «левову» частку на ринку недержавного пенсійного страхування України.

Станом на 30.06.2025 року загальна кількість страхових виплат, які стосуються безпосередньо недержавного пенсійного страхування, починаючи із 2002 року становила 219 930 одиниць. З них 15920 виплат по дожиттю.

У тому числі, компанія ПрАТ «МЕТЛАЙФ», втілюючи свою політику, щодо добросовісності своєї діяльності, гарантувала виплати по страховим продуктам, зокрема станом на 30.06.2025 року дані статистики відображені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2. Загальна кількість здійснених ПрАТ «МЕТЛАЙФ» страхових виплат

Страховий продукт/ випадок	Кількість виплат
Смерть в наслідок нещасного випадку	345
Звільнення від сплати страхових премій	783
Постійна непрацездатність внаслідок нещасного випадку	1002
Дожиття	15920

Джерело: автор на основі [20]

Сукупна сума виплат по полісам недержавного пенсійного страхування станом на 30.06.2025 року склала 1 млрд. 520 млн. грн.

Аналізуючи вищенаведену інформацію – структуруємо суми здійснених страхових виплат ПрАТ «МЕТЛАЙФ» по договорам в рамках системи недержавного пенсійного страхування і дані відобразимо на рисунку 2.6.

Рисунок 2.6 – Сума здійснених страхових виплат ПрАТ «МЕТЛАЙФ» по договорам в рамках системи недержавного пенсійного страхування, грн.

Джерело: автор на основі [20]

Аналізуючи наведену інформацію в таблиці 2.2 та рисунку 2.6., можна зробити висновок, що не зважаючи на досить значну кількість полісів, – в грошовому виразі частка, яка безпосередньо стосується системи недержавного пенсійного страхування займає найбільше значення, а саме 1152222732,00 грн, що вказує на актуальність саме цього страхового продукту в сучасних умовах.

Досліджено та проведено аналіз фінансової діяльності ПрАТ «МЕТЛАЙФ» за допомогою системи ключових показників, що дає повне уявлення про фінансову стабільність компанії, ефективність управління ресурсами та прибутковість.

Розрахуємо основні фінансово-економічні показники страхової компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках, використовуючи щорічну звітність (Додаток Б), а результати зведемо у табл. 2.3. Розрахунки здійснюємо за допомогою математичних формул приведених в Додатку А.

Таблиця 2.3. – Основні фінансово-економічні показники
ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн	171992,0	142591,0	442920,0	588082,0	1095179,0
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	1243306,0	1690901,0	1755216,0	827194,0	1070606,0
Вартість майна підприємства, тис. грн	3935265,0	4814451,0	6106594,0	8288875,0	10146099,0
Власний капітал, тис. грн	330474,0	301122,0	744142,0	3438624,0	4533803,0
Позиковий капітал, тис. грн	3604791,0	4513229,0	2963791,0	485025,01	5612296,0
Вартість основних засобів, тис. грн	47888,0	42895,0	28474,0	15613,0	30101,0
Вартість оборотних засобів підприємства, тис. грн	1337322,0	1707309,0	3974159,0	6420085,0	8646975,0
Рентабельність підприємства, %	14,21	9,01	19,17	71,11	103,02
Фондовіддача, грн/грн	25,97	39,42	54,3	52,99	35,57
Кількість працівників, чол.	116	105	105	111	108
Фондоозброєність, грн/чол.	412,83	408,53	271,18	140,66	278,72
Рівень зносу основних засобів, %	44,01	52,45	68,45	82,32	62,13

З допомогою отриманих даних, наведених у табл. 2.5. встановлюємо динаміку основних економічних показників ПрАТ «МЕТЛАЙФ», отримані результати зводимо до табл. 2.4.

Таблиця 2.4. – Динаміка основних економічних показників
ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках

Показник	Відхилення							
	2021/2020		2022 /2021		2023/2022		2024/2023	
	Абс., тис. грн	Від-носне, %	Абс. тис. грн	Від-носне, %	Абс., тис. грн	Від-носне, %	Абс., тис. грн	Від-носне %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн	- 29401,0	-17,17	300329,0	210,02	145162,0	32,42	507097,0	86,24
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	447595,0	36,41	- 144994,0	8,61	- 718713,0	-46,23	243412,0	29,14
Вартість майна підприємства, тис. грн	879186,0	22,24	1292143,0	26,41	2182281,0	36,04	1857224,0	22,25

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Власний капітал, тис. грн	- 29352, 0	-8,17	44302 0,0	147,02	26944 82,0	362,14	10951 79,0	32,22
Позиковий капітал, тис. грн	90843 8,0	25,15	- 15494 38,0	-34,25	18864 60,0	64,07	76204 5,0	16,32
Вартість основних засобів, тис. грн	- 4993,0	-10,17	-14421	-34,42	-12861	-45,08	14488	93,42
Вартість оборотних засобів підприємства, тис. грн	36998 7,0	28,32	22668 50,0	133,12	24459 26,0	61,17	22268 90,0	35,42
Рентабельність підприємства, %	-5,12	-36,13	10,42	111,17	52,32	274,15	32,24	45,26
Фондовіддача, грн/грн	13,45	52	14,88	38	-1,31	-2	-17,42	-33
Кількість працівників, чол.	-11	-9	0	0	6	6	-3	-3
Фондоозброєність, грн/чол.	-4,3	-1	-137,4	-34	-130,5	-48	138,1	98
Рівень зносу основних засобів, %	8,18	18,42	16,35	31,07	20,12	21,45	-20,35	-24,20

Отже, як вбачається з отриманих результатів ПрАТ «МЕТЛАЙФ» має стабільну динаміку зростання основних економічних показників за період 2020-2024 роки. Окремо слід звернути увагу на значне зростання чистого прибутку підприємства та власного капіталу.

Проведемо аналіз основних показників оцінки фінансового стану страхової компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ» використовуючи отриманні результати і надану компанією звітністю, користуючись методологією викладеною у працях науковця Вахович І.М. [18].

Систематизуємо структуру показників фінансової стійкості та їх математичне формулювання в табл. 2.5.

Таблиця 2.5. – Базові показники фінансової стійкості ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках

Показник	Нормативне значення	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт фінансової залежності	= 2	11,91	15,99	2,19	2,41	2,24

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,5	0,09	0,07	0,46	0,42	0,45
Коефіцієнт фінансової стабільності	$\geq 0,5$	0,08	0,07	0,85	0,7	0,81
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	-9,3	6,97	0,18	0,46	0,67
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,67 – 1,5	1,43	1,46	2,85	4,13	6,41
Коефіцієнт довгострокового залучення позичкових засобів	0,67 – 1,5	0,91	0,93	0,87	0,55	0,53

Проведемо розрахунки для визначення динаміки змін базових показників фінансової стійкості та зведемо до табл. 2.6.

Таблиця 2.6. – Динаміка базових показників фінансової стійкості ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 рр.

Показник	Абсолютний приріст			
	2021/2020	2022 /2021	2023/2022	2024/2023
Коефіцієнт фінансової залежності	4,08	-13,80	0,22	-0,17
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	-0,22	0,39	-0,04	0,03
Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,13	0,78	-0,15	0,11
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	16,27	-6,79	0,28	0,21
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,03	1,39	1,28	2,28
Коефіцієнт довгострокового залучення позичкових засобів	0,02	-0,06	-0,32	-0,02

Отже, по проведених розрахунках встановлено за останні періоди відбуваються позитивні зміни всіх базових показників фінансової стійкості, особливо коефіцієнта фінансової залежності, що характеризує зниження компанії від залучених коштів і зменшення фінансових ризиків. Активне зростання цього показника особливо відчутно було у 2021 році, але в

наступному звітному періоду стався обвал у розмірі 13,8 %, що характеризує події, які відбулися в той період і їх вплив на розвиток страхових компаній на ринку недержавного пенсійного страхування. Коефіцієнт фінансової стабільності то знижується то росте, що свідчить про поступове відновлення довгострокової стабільності. По коефіцієнту фінансової незалежності, що у 2021 р було активніше використання позикових ресурсів, а в 2022-2024 роки коливання незначні і це вказує на зміцнення власного капіталу. Коефіцієнт маневреності вказує, що у 2021 р. зросла частка оборотного капіталу, проте подальше падіння, а потім зростання свідчить про поступове повернення до більш гнучкої структури власного капіталу. Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень постійно зростає і це свідчить про те що компанія має здатність покривати довгострокові активи власним капіталом. Коефіцієнт довгострокового залучення позичкових засобів, аналізуючи його ми спостерігаємо, що компанія поступово зменшує залежність від довгострокових позик. Як вбачається із отриманих результатів тільки в 2021 році відбувалося збільшення цього показника, а в подальших періодах коефіцієнт почав знижуватися, що може свідчити про обережну фінансову політику, яка присутня в діяльності ПрАТ «МЕТЛАЙФ».

Проведемо аналіз змін власного оборотного капіталу за досліджуваний період: $ВOK_{2020} = -2267469,0$ грн, $ВOK_{2021} = -20805920,0$ грн, $ВOK_{2022} = 981753,0$ грн, $ВOK_{2023} = 1569834,0$ грн, $ВOK_{2024} = 3034679,0$ грн.

Отже, власний оборотний капітал суттєво збільшується за досліджуваний період, а це може бути показником, що компанія збільшує оборотні активи залучаючи власний капітал.

Аналогічно визначимо функціонуючий капітал: $ФК_{2020} = -2481976,0$ грн, $ФК_{2021} = -21076750,0$ грн, $ФК_{2022} = 574620,0$ грн, $ФК_{2023} = 990557,0$ грн, $ФК_{2024} = 2500589,0$ грн.

Виходячи з розрахунків встановимо загальну величину основних джерел формування запасів: $К_{2020} = 1337322,0$ грн, $К_{2021} = 1707309,0$ грн, $К_{2022} = 4088508,0$ грн, $К_{2023} = 6420085,0$ грн, $К_{2024} = 5612296,0$ грн.

Визначаємо три характерні показники забезпеченості запасів джерелами формування, враховуючи що в балансовій звітності ПрАТ «МЕТЛАЙФ» відсутні запаси.

Визначаємо надлишок (нестачу) власних оборотних коштів:

$\pm\Phi_{\text{вок}_{2020}} = -2267469,0$ грн, $\pm\Phi_{\text{вок}_{2021}} = -20805920,0$ грн, $\pm\Phi_{\text{вок}_{2022}} = 981753,0$ грн, $\pm\Phi_{\text{вок}_{2023}} = 1569834,0$ грн, $\pm\Phi_{\text{вок}_{2024}} = 3034679,0$ грн.

Далі проведемо розрахунок надлишку (нестачі) власних оборотних коштів і довгострокових позикових джерел:

$\pm\Phi_{\text{фк}_{2020}} = -2481976,0$ грн, $\pm\Phi_{\text{фк}_{2021}} = -21076750,0$ грн, $\pm\Phi_{\text{фк}_{2022}} = 574620,0$ грн, $\pm\Phi_{\text{фк}_{2023}} = 990557,0$ грн, $\pm\Phi_{\text{фк}_{2024}} = 2500589,0$ грн.

Розрахуємо надлишок (нестачу) загальної величини джерел формування.

$\pm\Phi_{2020} = 1337322,0$ грн, $\pm\Phi_{2021} = 1707309,0$ грн, $\pm\Phi_{2022} = 4088508,0$ грн, $\pm\Phi_{2023} = 6420085,0$ грн, $\pm\Phi_{2024} = 5612296,0$ грн.

Враховуючи це, віднесемо ПрАТ «МЕТЛАЙФ» за рівнем фінансової стійкості, на підставі аналізу 2020 – 2021 та 2022 - 2024 років до нестійкого та абсолютного фінансових станів, відповідно до отриманих результатів та на підставі геополітичних факторів і приведемо коротку характеристику, яка відображена в табл. 2.7.

Таблиця 2.7. – Рівень фінансової стійкості ПрАТ «МЕТЛАЙФ»

Роки	Тип фінансової стійкості	Характеристика типу фінансової стійкості
2020-2021 рр.	Нестійка фінансова стійкість	Підприємство немає можливості використання достатньої кількості фактичних джерел для фінансування запасів, але існує можливість відновлення рівноваги
2022-2024 рр.	Абсолютна фінансова стійкість	Фінансова стійкість діяльності підприємства характеризується повним покриттям запасів власними оборотними коштами, тобто підприємство не залежить від кредиторів.

Отже, за проведеними розрахунками ПрАТ «МЕТЛАЙФ» відноситься до абсолютного типу фінансової стійкості та має високий рівень платоспроможності. Відповідно компанія має значний фонд власних оборотних

коштів, оперує ними та немає суттєвої залежності щодо залучення для діяльності кредитів.

Проведемо розрахунки для аналізу прибутку компанії, дані зведемо до табл. 2.8-2.12.

Таблиця 2.8. – Аналіз прибутку ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020 році за міжнародними показниками

Показник	За минулий період тис. грн	За звітний період тис. грн	Зміна за звітний період	
			тис. грн	%
РЕ – нерозподілений прибуток	111997,0	60353,0	51644,0	-53,89
ЕВІТДА – прибуток до сплати відсотків, податків і амортизації (ЕВІТДА = БРЕІ)	973113,0	1243306,0	270193,0	112,76
ЕВІТ – прибуток до сплати відсотків і податків (ЕВІТ = НРЕІ = операційний прибуток)	27434,0	162959,0	135525,0	34,45
ЕВТ – прибуток до сплати податків (прибуток до оподаткування)	251046,0	225478,0	-25568,0	-13,23
ЕАТ – прибуток після сплати податків (чистий прибуток)	171922,0	194385,0	22463,0	-17,44

Як бачимо із приведених результатів, незважаючи на суттєвий спад нерозподіленого прибутку, в компанії відбулися суттєві зміни щодо зростання, які відображенні в табл. 2.9.

Таблиця 2.9. – Аналіз прибутку ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2021 році за міжнародними показниками

Показник	За минулий період, тис. грн	За звітний період, тис. грн	Зміна за звітний період	
			тис. грн	%
1	2	3	4	5
РЕ – нерозподілений прибуток	60353,0	89605,0	-29252,0	-32,64
ЕВІТДА – прибуток до сплати відсотків, податків і амортизації (ЕВІТДА = БРЕІ)	1243306,0	1690901,0	447595,0	36,13
ЕВІТ – прибуток до сплати відсотків і податків (ЕВІТ = НРЕІ = операційний прибуток)	162959,0	219048,0	56089,0	34,45

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5
ЕВТ – прибуток до сплати податків (прибуток до оподаткування)	225478,0	196228,0	-29250,0	-13,23
ЕАТ – прибуток після сплати податків (чистий прибуток)	171922,0	142591,0	299331,0	-17,44

Отже, зменшення нерозподіленого прибутку свідчить, що компанія використала прибуток для збільшення власного капіталу. Водночас ПрАТ «МЕТЛАЙФ» отримала менше чистого прибутку.

За встановленою методикою проводимо розрахунки на наступний досліджуваний нами період фінансової звітності приведемо в табл.2.10.

Таблиця 2.10. – Аналіз прибутку ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2022 році за міжнародними показниками

Показник	За минулий період, тис. грн	За звітній період, тис. грн	Зміна за звітній період	
			тис. грн	%
РЕ – нерозподілений прибуток	60353,0	503273,0	442920,0	734,12
ЕВІТДА – прибуток до сплати відсотків, податків і амортизації (ЕВІТДА = БРЕІ)	1690901,0	1545907,0	-144994,0	-9,08
ЕВІТ – прибуток до сплати відсотків і податків (ЕВІТ = НРЕІ = операційний прибуток)	219048,0	44967,0	-174081,0	-79,42
ЕВТ – прибуток до сплати податків (прибуток до оподаткування)	196228,0	565570,0	369342,0	188,01
ЕАТ – прибуток після сплати податків (чистий прибуток)	142591,0	442920,0	300329,0	211,17

Отже, ПрАТ «МЕТЛАЙФ» за даний період суттєво збільшила чистий прибуток, що свідчить про ефективність діяльності.

Аналогічні розрахунки за 2023 рік звітності приведемо в табл.2.11.

Отже, даний період характеризується суттєвим зростанням майже всіх ключових показників.

Таблиця 2.11. – Аналіз прибутку ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2023 році за міжнародними показниками

Показник	За минулий період, тис. грн	За звітний період, тис. грн	Зміна за звітний період	
			тис. грн	%
РЕ – нерозподілений прибуток	503273,0	3197755,0	2676482,0	535,13
ЕВІТДА – прибуток до сплати відсотків, податків і амортизації (ЕВІТДА = БРЕІ)	1545907,0	827194,0	-718713,0	-46,42
ЕВІТ – прибуток до сплати відсотків і податків (ЕВІТ = НРЕІ = операційний прибуток)	44967,0	352413,0	307446,0	684,74
ЕВТ – прибуток до сплати податків (прибуток до оподаткування)	565570,0	715175,0	149605,0	26,14
ЕАТ – прибуток після сплати податків (чистий прибуток)	442920,0	588082,0	145162,0	33,02

За встановленою методикою проводимо розрахунки на наступний досліджуваний нами період фінансової звітності приведемо в табл.2.12.

Таблиця 2.12. – Аналіз прибутку ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2024 році за міжнародними показниками

Показник	За минулий період, тис. грн	За звітний період, тис. грн	Зміна за звітний період	
			тис. грн	%
РЕ – нерозподілений прибуток	3197755,0	4292934,0	1095179,0	34,12
ЕВІТДА – прибуток до сплати відсотків, податків і амортизації (ЕВІТДА = БРЕІ)	827194,0	1070606,0	243412,0	29,42
ЕВІТ – прибуток до сплати відсотків і податків (ЕВІТ = НРЕІ = операційний прибуток)	352413,0	469363,0	116950,0	33,33
ЕВТ – прибуток до сплати податків (прибуток до оподаткування)	715175,0	1316278,0	601103,0	84,13
ЕАТ – прибуток після сплати податків (чистий прибуток)	588082,0	1095179,0	507097,0	86,06

Отже, виходячи з аналізу в 2024 році ПрАТ «МЕТЛАЙФ» мало стабільне зростання усіх показників в розрізі аналізу щодо прибутку, що свідчить про ефективну діяльність компанії.

Проведемо аналіз майнового стану підприємства, оскільки він взаємопов'язаний із фінансовим та має нього безпосередній вплив. Результати розрахунки зведемо в табл. 2.13.

Таблиця 2.13. – Аналіз майнового стану ПрАТ «МЕТЛАЙФ»

Показник	Роки			
	2020	2021	2023	2024
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,44	0,52	0,82	0,61
Коефіцієнт придатності	0,56	0,48	0,18	0,39
Коефіцієнт оновлення	0,95	1,12	0,97	0,82
Коефіцієнт вибуття	1,23	1,28	0,82	0,71

Як видно з проведених розрахунків в ПрАТ «МЕТЛАЙФ» майже всі показники майнового стану знаходяться в межах нормативних значень. Зокрема динамічна тенденція у досліджуваному періоді показує, що коефіцієнт придатності завжди має позитивне значення. Коефіцієнт оновлення збільшується, а коефіцієнт вибуття має менше значення за нього.

Аналіз ділової активності визначає швидкість обертання грошових коштів, залучених в діяльність компанії.

Проведемо аналіз ключових показників ділової активності ПрАТ «МЕТЛАЙФ», результати зведемо до табл. 2.14.

Таблиця 2.14. – Аналіз ділової активності ПрАТ «МЕТЛАЙФ»

Показник	Нормативне значення	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності активів	Збільшення	39,81	44,15	34,13	16,45	15,12
Тривалість одного обороту активів, днів	0,5	9	8	11	22	23
Тривалість одного обороту запасів, днів	Зменшення	-	-	-	-	-
Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості	Зменшення	13,54	9,04	11,20	10,14	13,04
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	Збільшення	27	40	32	36	28
Коефіцієнт обіговості кредиторської заборгованості	Зменшення	10,30	9,91	8,92	8,12	7,03

Продовження таблиці 2.14

1	2	3	4	5	6	7
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	Збільшення	35	36	40	44	51
Тривалість фінансово – експлуатаційного циклу	Зменшення	-	-	-	-	-
Тривалість операційного циклу	Зменшення	-	-	-	-	-
Коефіцієнт оборотності основних засобів	Зменшення	-	3,14	11,91	26,68	47,91
Тривалість одного обороту основних засобів, днів	Зменшення	-	115	30	14	8

Ефективність діяльності підприємства відображена в динамічності розвитку та прагненнях до досягнення встановлених цілей. Отриманні результати розрахунків демонструють ділову активність підприємства, зокрема можна зробити висновок, що в ПрАТ «МЕТЛАЙФ» відслідковується зниження коефіцієнту оборотності активів, і, відповідно збільшення одного обороту активів, що є негативним фактором ефективності діяльності, оскільки не залучаються активи за досліджуваний період. Негативним відображенням є динаміка збільшення коефіцієнта дебіторської заборгованості. Тим часом позитивним моментом є зниження коефіцієнта обіговості кредиторської заборгованості, тобто компанія менше витрачає коштів по борговим зобов'язанням.

Показники ліквідності і платоспроможності дозволяють оцінити можливість компанії вчасно виконувати свої зобов'язання як короткострокові так і довгострокові. Проведемо розрахунки ключових показників та зведемо отримані результати в табл. 2.15.

Як вбачається з приведених розрахунків всі показники ліквідності та платоспроможності мають динамічну тенденцію до збільшення.

Таблиця 2.15. – Аналіз ліквідності і платоспроможності
ПрАТ «МЕТЛАЙФ»

Показник	Нормативне значення	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Збільшення	1,63	1,15	7,37	9,62	14,84
Коефіцієнт платоспроможності	Збільшення	6,24	8,02	11,06	11,09	16,19
Коефіцієнт поточної ліквідності	Збільшення	6,23	6,30	11,66	11,08	16,19
Коефіцієнт критичної ліквідності	Збільшення	-	-	-	-	-

Проведемо аналіз основних показників рентабельності для встановлення прибутковості, дані зведемо в табл. 2.16.

Таблиця 2.16. – Показники рентабельності ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках

Показник	Нормативне значення	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Чиста рентабельність активів	Збільшення	5,24	3,42	3,12	7,40	10,21
Економічна рентабельність активів (коефіцієнт економічної рентабельності)	Збільшення	52,35	48,14	5,05	18,35	25,12
Чиста рентабельність продажу	Збільшення	14,0	8,0	7,1	19,0	11,0
Операційна рентабельність продажу	Збільшення	0,95	1,54	3,77	0,59	0,43
Рентабельність продукції, робіт, послуг (коефіцієнт фінансової рентабельності)	Збільшення	-2,30	1,82	3,05	-	-
Чиста рентабельність власного капіталу (коефіцієнт фінансової рентабельності)	Збільшення	52,02	48,0	59,93	18,6	24,16
Валова рентабельність продажу	Збільшення	7,23	11,85	5,27	1,4	0,98
Рентабельність капіталу	Збільшення	4,37	2,96	2,32	8,63	12,97

Використовуючи отримані дані проведемо дослідження динаміки рентабельності ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках та знесемо отримані результати в табл. 2.17.

Таблиця 2.17. – Динаміка показників рентабельності ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках

Показник	Абсолютний приріст			
	2021/2020	2022 /2021	2023/2022	2024/2023
Чиста рентабельність активів	-1,82	-0,30	4,28	2,81
Економічна рентабельність активів (коефіцієнт економічної рентабельності)	-4,21	-46,09	13,30	6,77
Чиста рентабельність продажу	-6,0	-0,9	11,9	-8,0
Операційна рентабельність продажу	0,59	2,23	-3,18	-0,16
Рентабельність продукції, робіт, послуг (коефіцієнт фінансової рентабельності)	4,12	1,23	-	-
Чиста рентабельність власного капіталу (коефіцієнт фінансової рентабельності)	-4,02	11,93	-41,33	5,56
Валова рентабельність продажу	4,6	-5,98	-3,87	-0,42
Рентабельність капіталу	- 1,41	-0,64	6,31	4,34

Отже, сумуючи вищенаведені розрахунки і аналізуючи їх результати при дослідженні встановлено, що незважаючи на зниження показників на початку досліджуваного періоду у 2020-2022 рр., в останні роки 2023-2024 р. у ПрАТ «МЕТЛАЙФ» відбувається стабільне і суттєве збільшення показників рентабельності., а саме показника продажів, активів та власного капіталу, що вказує на підвищення ефективності операційної діяльності та загальної прибутковості компанії, впорядкування витрат та покращення результатів управління активами. Отже, позитивна динаміка рентабельності компанії вказує на зміцнення фінансового стану, компанія ефективно використовує ресурси та покращує свою конкурентну позицію на страховому ринку. Рентабельність підприємства грає роль відносного показника прибутковості містить в собі ступінь безбитковості компанії.

Резюмуючи проведені дослідження фінансових результатів ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках, які включали моніторинг фінансової стійкості та аналіз рентабельності і ділової активності можна зробити висновок, що компанія займає лідируючу позицію та є потужним та прогресивним учасником ринку страхування в системі приватного пенсійного забезпечення.

2.3 Перевірка висунутих гіпотез страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування

Висунуті нами гіпотези підлягають перевірці.

Проведемо дослідження Гіпотези 1. Активи компанії обумовлені зростанням довгострокових зобов'язань (в тому числі страхових резервів) та встановимо ймовірність взаємозв'язку між цими показниками за досліджуваний період, а саме 2020-2024 роки. Спочатку сформуємо базу даних статистичних матеріалів та зведемо в табл. 2.18.

Таблиця 2.18. – База даних статистичного спостереження для Гіпотези 1 показників фінансового стану ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках

Роки	Активи підприємства, тис. грн.	Довгострокові зобов'язання, тис. грн.
2020	3935265,0	3390284,0
2021	4814451,0	4242399,0
2022	6219942,0	2962266,0
2023	8288875,0	4270974,0
2024	10146099,0	5078206,0
Всього	33404632,0	19944129,0

Аналізуючи вхідні дані вбачається, що обидві ознаки мають тенденцію до зростання в 2020-2024 роках.

Проведемо факторне і результативне ранжування. Як вбачається в період 2020-2024 роках факторні ранги мають математично спадаючу складову.

Створивши регресійну матрицю визначимо параметри найменших квадратів. Як вбачається, в нашому випадку – однопараметрична моделі тобто залежність від однієї змінної.

Обчислимо розрахункові значення показників фінансових результатів ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках та проведемо регресійний аналіз, щоб визначити залежність математичного очікування незалежної змінної від іншої змінних.

Сформулюємо математичне рівняння у вигляді нормальних рівнянь для оцінки параметрів лінійної регресії залежності між показниками, а саме між активами підприємства та його довгостроковими зобов'язаннями.

Провівши необхідні розрахунки визначаємо наступні результати:

$$b_0 = 6975343,83;$$

$$Y = 0,00000048.$$

Використовуючи базу вхідних статистичних даних побудуємо графік кореляційного поля розсіювання (див. рисунок 2.7).

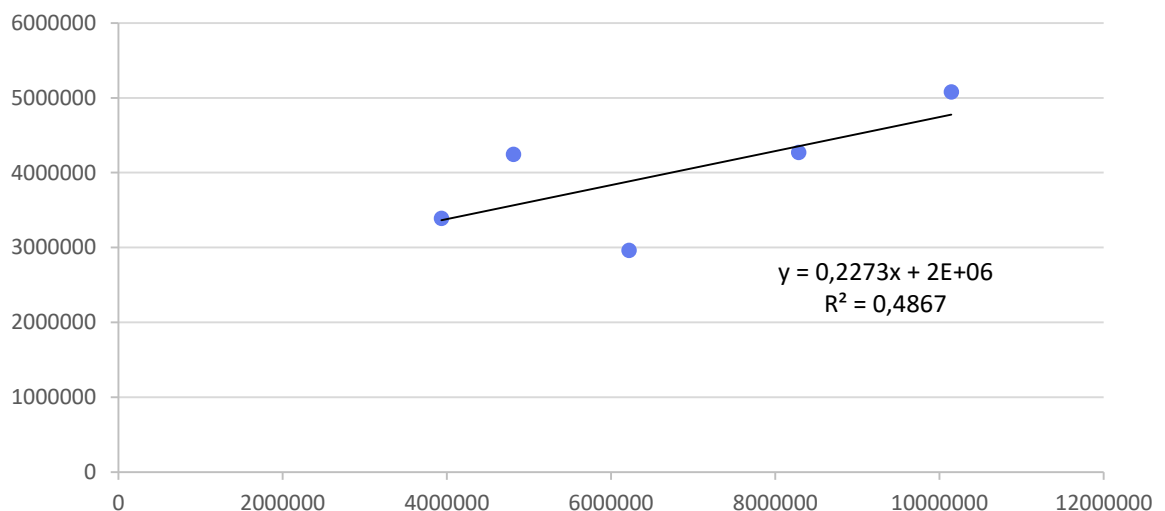

Рисунок 2.7 – Діаграма кореляційного поля залежності (розсіювання) елементів досліджуваної гіпотези

Аналізуючи отриманні результати та лінійну формулу взаємозв'язку між показниками встановлюємо, що існує прямий причино – наслідковий зв'язком між змінними.

Як вбачається з проведених розрахунків за допомогою MS Excel, коефіцієнт детермінації, який складає – 0,4867.

Розраховуємо лінійний коефіцієнт кореляції, який показує лінійний взаємозв'язок між двома змінними і повинен коливатися в межах від -1 до 1. В разі ж відсутності лінійного зв'язку значення R_1 буде близьким до 0.

З отриманих результатів вбачається, що лінійний коефіцієнт кореляції має середній позитивний рівень зв'язку між змінними [23].

Отже, виходячи з нормативних значень приведених у Додатку В з приведених розрахунків робимо висновок, що отриманий результат, є прямим доказом взаємозв'язку між досліджуваними елементами, а саме активами та довгостроковими зобов'язаннями. Зважаючи на те, що між цими показниками не є чітко встановлений взаємозв'язок, але є позитивний результативний висновок, оскільки результативна ознака на 48,7 % обумовлена по варіативному фактору – можемо регламентувати про доведеність гіпотези.

Проведемо за аналогічною методикою перевірку й наступних гіпотез.

Гіпотеза 2. Збільшення оборотних активів обумовлене зростанням чисто зароблених страхових премій.

Результати досліджень приведемо в табл. 2.20.

Таблиця 2.20. – База даних статистичного спостереження для Гіпотези 2 показників фінансового стану ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020 – 2024 роках.

Роки	Оборотні активи підприємства, тис. грн.	Страхові премії, тис. грн.
2020	1337322,0	1529947,0
2021	1707309,0	2081552,0
2022	3974159,0	1108417,0
2023	6420085,0	1296267,0
2024	8649975,0	1459640,0
Всього	22088850,0	7475823,0

Як і в минулому варіанті досліджень обидва показника мають тенденцію до зростання в 2020-2024 роках, хоча мають різний вплив на фінансову діяльність компанії. Як вбачається в період 2020-2024 роках факторні ранги мають математично нестабільну складову.

Подібно за методикою системи математичних рівнянь у вигляді нормальних для оцінки параметрів лінійної регресії залежності між

показниками, а саме між оборотними активами підприємства та наявними отриманими страховими преміями:

Провівши необхідні розрахунки визначаємо наступні результати:

$$b_o = 4140400,79;$$

$$Y = 0,000000143.$$

Використовуючи базу вхідних статистичних даних побудуємо графік кореляційного поля розсіювання (див. рисунок 2.8).

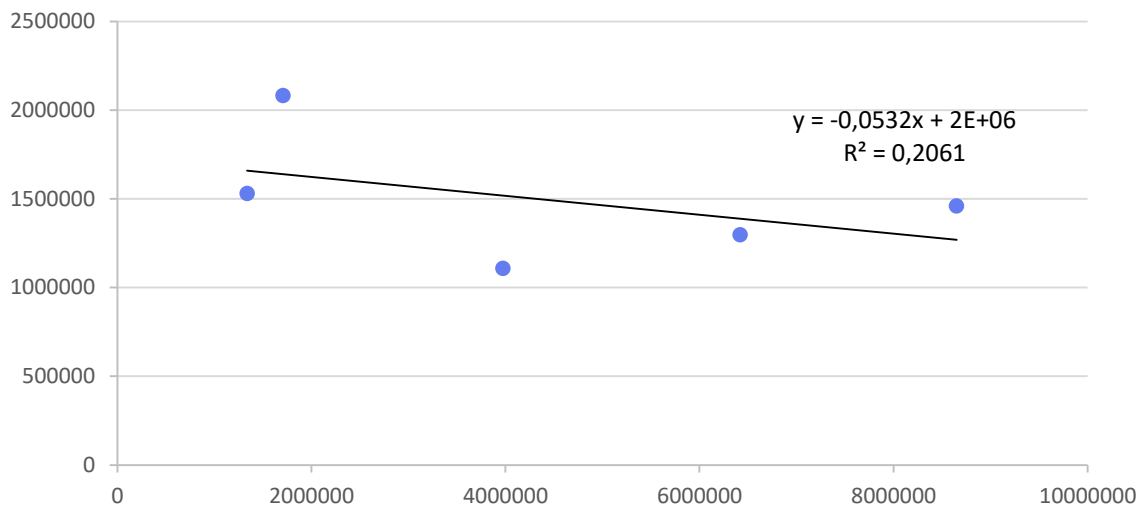

Рисунок 2.8 – Діаграма кореляційного поля залежності (розсіювання) елементів досліджуваної гіпотези 2

Як вбачається з проведених розрахунків за допомогою MS Excel, коефіцієнт детермінації, який складає – 0,2061.

Розраховуємо лінійний коефіцієнт кореляції, який показує лінійний взаємозв'язок між двома змінними і повинен коливатися в межах від -1 до 1. В разі ж відсутності лінійного зв'язку значення R_1 буде близьким до 0.

З отриманих результатів вбачається, що лінійний коефіцієнт кореляції має слабкий, але позитивний рівень зв'язку між змінними [23].

Результат проведеної перевірки аналогічно відповідає нашим припущенням, щодо доведеності Гіпотези 2, адже, виходячи з нормативних значень приведених у Додатку В, незважаючи, на доволі низький показник коефіцієнту детермінації, враховуємо чинники, які мали глобальний вплив на

фінансову діяльність компанії, й спричинені повномасштабним вторгненням, відповідно, суттєвими коливаннями стабільності розвитку в 2022-2023 роках, що чітко відображено на діаграмі кореляційного розсіювання. Збільшення оборотних активів на 20,6 % обумовлене зростанням чисто зароблених страхових премій.

Проведемо дослідження Гіпотези 3. Зменшення необоротних активів обумовлено страховими виплатами. Систематизуємо базу даних статистичних матеріалів та зведемо їх в табл. 2.21.

Таблиця 2.21. – База даних статистичного спостереження для Гіпотези 3 показників фінансового стану ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роках

Роки	Власний оборотний капітал, тис. грн.	Необоротні активи, тис. грн.
2020	211907,0	2597943,0
2021	312073,0	3107142,0
2022	354693,0	2245783,0
2023	516664,0	1868790,0
2024	506861,0	1499124,0
Всього	1902198,0	11318782,0

Аналізуючи вхідні дані вбачається, що обидві ознаки мають нестабільну тенденцію, але мають ознаки до зростання в 2020-2024 роках.

Провівши необхідні розрахунки визначаємо наступні результати:

$$b_o = 2401930,61;$$

$$Y = 1,3993.$$

На підставі бази вхідних статистичних даних побудуємо графік кореляційного поля розсіювання (див. рисунок 2.9).

Як вбачається з проведених розрахунків за допомогою MS Excel, коефіцієнт детермінації, який складає – 0,6553.

Розраховуємо лінійний коефіцієнт кореляції, який показує лінійний взаємозв'язок між двома змінними і повинен коливатися в межах від -1 до 1.

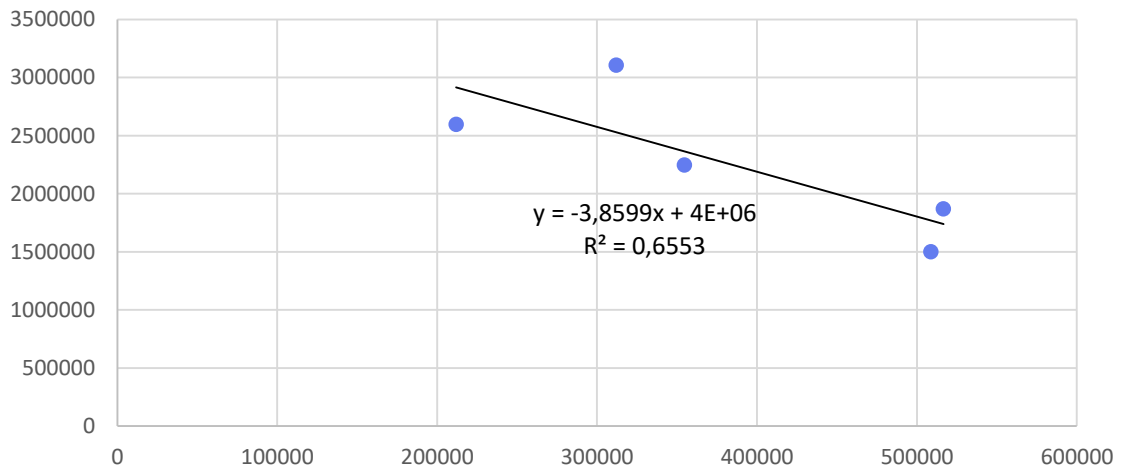

Рисунок 2.9 – Діаграма кореляційного поля залежності (розсіювання) елементів досліджуваної гіпотези 3

В разі ж відсутності лінійного зв'язку значення R_1 буде близьким до 0. З отриманих результатів вбачається, що лінійний коефіцієнт кореляції має високий позитивний рівень зв'язку між змінними [23].

Виходячи з нормативних значень приведених у Додатку В та приведених розрахунків робимо висновок про вірність наших припущень щодо доведеності Гіпотези 3, адже за показниками, зокрема коефіцієнтом детермінації її доведеність і, відповідно зменшення необоротних активів на 65,53 % обумовлено страховими виплатами. Отже результативна ознака обумовлена варіацією факторної.

В результаті проведеної роботи ми дослідили стан ринку недержавного пенсійного страхування, зокрема, на прикладі ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2020-2024 роки. Сформувавши гіпотези та провели їх перевірку, після аналізу ми впевнено можемо сказати, що ми їх довели. Ми прослідковуємо прямий зв'язок між показниками активів та довгострокових зобов'язань, чисто зароблені премії впливають на збільшення оборотних активів, страхові виплати впливають на зменшення необоротних активів. Отже, на основі отриманого аналізу та напрацювань ми можемо запропонувати бізнес-план, сформувавши пропозиції для покращення фінансової стійкості компанії в сфері недержавного пенсійного страхування.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ В СИСТЕМІ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

3.1 Прогнозування прибутку страхової компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ» в сфері недержавного пенсійного страхування

Дослідження будь-якого проекту повинно ґрунтуватися на певній встановленій законодавчій, загальній чи міжнародно визнаній платформі.

В нашому дослідженні використаємо метод SWOT-аналіз, але враховуючи його малоцінність, оскільки, вивчаючи доступні матеріали практичних і наукових робіт він практично став теоретичним, широковживаним, але не практичним. Врахуємо, що із досліджуваних джерел подібний аналіз містить в собі тільки візуалізацію і загальноновизнану конкретизацію елементів – приведемо фактично отримані результати, отримані методом експертної оцінки (ми ціле направлено відкидаємо інструментальний і статистичний метод, як не доцільні і високо затратні) вивченої на окремому структурному підрозділі компанії, який є філією та юридично виконує всі обов'язки згідно Статуту ПрАТ «МЕТЛАЙФ» та Законодавства України.

Звичайно, результати дослідження не можуть відображати як всеукраїнську так і глобальну присутність ПрАТ «МЕТЛАЙФ», але враховуючи внутрішньо корпоративні встановлені правила діяльності відобразяться характерність в межах математичної похибки і допоможуть нам сформувані можливі елементи побудови майбутнього бізнес-плану перспективного розвитку компанії на ринку недержавного пенсійного страхування.

Враховуючи вищенаведене, приведемо результати проведеного SWOT-аналізу в таблиці 3.1.

SWOT-аналіз це один із найбільш поширених та ефективних інструментів стратегічного менеджменту, мета якого проведення комплексної оцінки

внутрішнього та зовнішнього середовища компанії та виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз. Метод цього аналізу дозволяє визначити ключові чинники, що впливають на діяльність компанії, та сформувані важливі рішення, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності та визначити важливі напрямки для подальшого розвитку.

Таблиця 3.1. – SWOT – аналіз ПрАТ «МЕТЛАЙФ»

Strengths(сильні сторони)	Weaknesses (слабкі сторони)
<p>Великий досвід у сфері недержавного пенсійного страхування</p> <p>Висока якість послуг</p> <p>Лідер на страховому ринку</p> <p>Відпрацьовані бізнес процеси</p> <p>Згуртований колектив</p> <p>Широкий асортимент послуг в сфері недержавного пенсійного страхування</p> <p>Досвідчений персонал</p> <p>Потенціал маркетингу</p> <p>Швидка обробка замовлень</p>	<p>Недостатня мотивація персоналу</p> <p>Висока зміна кадрів</p> <p>Слабкий маркетинг</p> <p>Недостатньо додаткових послуг</p>
Opportunities (можливості)	Threats (загрози)
<p>Нові види послуг</p> <p>Визначення цільової аудиторії</p> <p>Розроблення додаткових цифрових продуктів</p> <p>Розширення партнерських інтеграцій</p> <p>Підсилення іміджу компанії як інноваційного страховика</p>	<p>Нові гравці на ринку, в тому числі недержавні пенсійні фонди</p> <p>Зміна тенденції попиту, пов'язана з виникненням альтернативних пропозицій.</p> <p>Законодавче регулювання з боку держави</p> <p>Активна цифровізація конкурентів</p> <p>Активність конкурентів</p> <p>Економічний спад</p> <p>Можливі зміни регуляторних вимог з боку НБУ</p> <p>Не рівномірний рівень цифрової грамотності клієнтів</p>

SWOT – аналіз включає в себе чотири групи факторів:

Strengths(сильні сторони) – це внутрішні характеристики компанії, які надають їй конкурентні переваги та позитивно впливають на досягнення стратегічних цілей. Weaknesses (слабкі сторони) – це внутрішні фактори, що обмежують можливості компанії або знижують її ефективність та потребують покращення. Opportunities (можливості): зовнішні умови та тенденції, що відкривають нові перспективи розвитку. Вони дозволяють компанії розширити свої позиції на ринку або покращити свої операційні результати. Threats (загрози): зовнішні фактори, які можуть поставити під загрозу діяльність

компанії або стратегічні плани, водночас впливаючи на її фінансові результати або стабільність.

Перевагою цього аналізу є можливість узгодження внутрішнього потенціалу компанії спираючись на умови зовнішнього середовища. В процесі дослідження нам важливо не лише перелічити фактори. Але й визначити взаємозв'язки між ними: використання сильних сторін для нейтралізації загроз. Усунення слабких сторін за рахунок нових можливостей.

До сильних сторін ПрАТ «МЕТЛАЙФ» в сфері недержавного пенсійного страхування відносяться:

1. Висока якість послуг – надає компанії конкурентну перевагу, оскільки зміцнює довіру до компанії та заохочує клієнтів до довгострокової співпраці. Це створює сприятливі умови для впровадження цифрових послуг, зокрема особистого кабінету клієнта, що є логічним продовженням високого рівня обслуговування.

2. Лідер на страховому ринку, ПрАТ «МЕТЛАЙФ» вже більше 22 років утримує лідерські позиції у сфері недержавного пенсійного страхування. І це є важливим показником для майбутніх клієнтів.

3. Згуртований колектив – один з важливих елементів в роботі компанії, адже це люди які об'єднанні однією ціллю, між ними є взаємопідтримка та повага і це дозволяє ним ефективно працювати заради спільної мети.

4. Висока відомість компанії підсилює довіру до рішень за допомогою яких забезпечується високий рівень залучення клієнтів до складання договорів щодо недержавного пенсійного страхування.

До слабких сторін компанії ми можемо віднести:

1. Недостатні маркетингові заходи та обмежене використання сучасних рекламних інструментів, заважають компанії залучати нових клієнтів та просувати свої інноваційні продукти.

2. Обмежений спектр додаткових послуг спрощує страхові продукти та обмежує можливості пропонувати індивідуальні рішення для різних

категорій клієнтів. У нинішніх умовах ринок вимагає розширення пропозицій з метою зміцнення недержавного пенсійного страхування.

До можливостей у нас відносяться:

1. Нові види послуг, які ми плануємо впровадити. Розширення асортименту продукції, що дозволить компанії охопити ширшу аудиторію, підвищити конкурентоспроможність та адаптуватися до мінливих потреб клієнтів.

2. Розроблення додаткових страхових продуктів. Інвестиції в цифрові технології (мобільні додатки, онлайн-офіси, автоматизовані сервіси) сприятимуть оптимізації процесів. Поліпшенню клієнтського досвіду та зміцненню позицій компанії на ринку цифрових фінансових послуг.

3. Зміцненню іміджу компанії, як інноваційного страховика буде сприяти активне впровадження сучасних технологій та цифрових інструментів це допоможе формуванню іміджу бренду, зміцненню довіри клієнтів та залученню більше нових страхувальників.

4. Розширення партнерських інтеграцій – це співпраця з банками, фінансово-технологічними компаніями, платформами електронної комерції відкриває перспективи для перехресних продажів, створення інтегрованих продуктів та розширення каналів залучення клієнтів.

Аналізуємо загрози:

1. Посилення законодавчого регулювання може обмежувати гнучкість компанії, збільшувати витрати на адаптацію внутрішніх процесів та уповільнювати інновації.

2. Зміни регуляторних вимог, а саме часті оновлення вимог до розкриття інформації, умов надання страхових послуг створюють додаткові операційні ризики та вимагають постійного перегляду політик та процедур.

3. Зміна тенденції попиту на недержавне пенсійне страхування, коливання економічної кон'юнктури, зміна пріоритетів споживачів або розвиток альтернативних фінансових інструментів можуть спричинити втрату до традиційних страхових продуктів і зниження обсягів продажів.

SWOT-аналіз дозволяє всебічно оцінити позицію ПрАТ «МЕТЛАЙФ» на ринку недержавного пенсійного страхування та визначити стратегічні напрямки її подальшого розвитку. Основні сильні сторони компанії полягають якості та професіоналізмі її послуг, а також у позитивній репутації, що є її конкурентною перевагою. Аналіз зовнішнього середовища виявляє значний потенціал зростання: можливість запуску нових послуг, створення цифрових продуктів, зміцнення іміджу інноваційної компанії та розширення інтеграції партнерів. Використання цих можливостей може зміцнити позиції компанії на ринку та створити додаткові конкурентні переваги. Однак на її діяльність можуть вплинути загрози, пов'язані з еволюцією законодавчої та нормативної бази, а також з динамікою попиту. Тому надзвичайно важливо постійно стежити за ринком і відповідно адаптувати стратегії.

Аналіз діяльності компанії та її сучасний стан є підґрунтям для майбутнього прогнозування з метою визначення ймовірних альтернатив розвитку, або вдосконалення існуючих програм, адже це універсальний метод формування подальшої політики діяльності ПрАТ «МЕТЛАЙФ» в сфері недержавного пенсійного страхування.

Проведемо прогнозування розвитку ПрАТ «МЕТЛАЙФ» по основних фінансовим показникам на період 2025-2027 роки. Завдяки використанню програмного забезпечення MS EXCEL на прикладі чистого прибутку проведемо розрахунки з раціональним вибором серед параметрів ліній тренду. В нашому випадку приймаємо поліноміальну при ступені 3, оскільки при ній найвищий коефіцієнт детермінації і ця лінія тренду найхарактерніше перетворюється в криву, що повноцінно характеризує коливання даних.

Отримані результати приведемо без врахування пропозицій щодо ефективності впровадження особистого кабінету, а на основі діючих фінансових результатів за 2020 – 2024 роки та відображаємо їх на рисунку 3.1.

Отже, в 2025 році чистий прибуток складе 1175712,3 грн., в 2026 році – 1618217,1 грн., а в 2027 – 2013245,0. Враховуючи ці розрахунки можна зробити

висновок, що за цей період чистий прибуток зросте в абсолютних показниках на 918050 грн., а у відносних на 183 %.

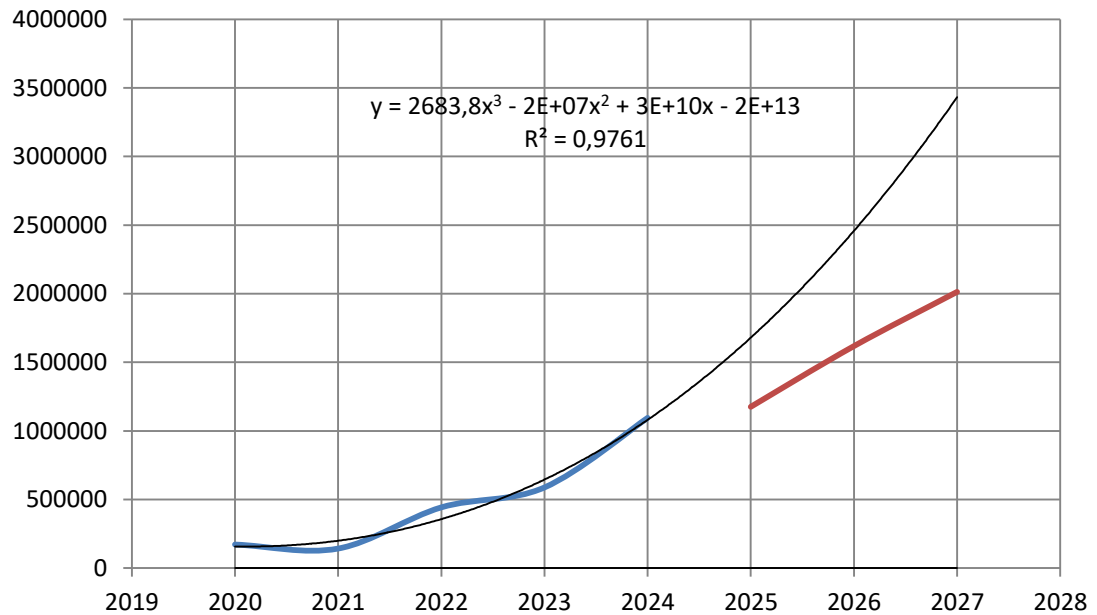

Рисунок 3.1. – Прогнозування чистого прибутку ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2025-2027 роках

Аналогічно проведемо прогнозування інших ключових фінансових показників та відобразимо отриманні дані в табл. 3.2.

Таблиця 3.2. – Прогнозування основних фінансово-економічних показників ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2026-2027 роках

Показник	2026 рік	2027 рік
Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн	1618217,1	2013245,0
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	1857430,0	2130084,0
Вартість майна підприємства, тис. грн	13701033,5	16259532,67
Власний капітал, тис. грн	7641806,5	10484845
Вартість основних засобів, тис. грн	27169,5	27982,5
Вартість оборотних засобів підприємства, тис. грн	13329855,4	15692705
Рентабельність підприємства, %	103,89	105,83

Отже, з отриманих результатів можна спрогнозувати майбутні показники основних фінансових характеристик. Як вбачається з отриманих результатів ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у 2025-2027 роках буде мати динамічне зростання, зокрема збільшення чистого прибутку та суттєве – власного капіталу.

Страхова компанія ПрАТ «МЕТЛАЙФ» працює на ринку України з 2002р. Предметом діяльності компанії є надання послуг в системі страхування життя та недержавне приватне забезпечення. За останніми рейтинговими дослідженнями журналу Insurance TOP [19], компанія посідає лідируючі позиції – по кількості зібраних премій, інвестиційному доходу, страховим виплатам, накопичувальному страхуванню життя.

3.2 Інвестиційний проєкт для страхової компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ» в сфері недержавного пенсійного страхування

Розвиток цифрових технологій у страховому секторі України стимулює необхідність впровадження нових інструментів комунікації з клієнтами. Одним з ключових елементів цифрової трансформації є особистий кабінет клієнта, який забезпечує дистанційну взаємодію з компанією, доступ до договорів, платежів та сервісів. Для покращення клієнтського досвіду, підвищення рівня довіри та лояльності, посилення конкурентних позицій на ринку я пропоную створення особистого кабінету клієнта ПрАТ «МЕТЛАЙФ».

Резюме проєкту. Розробка особистого кабінету клієнта, який надасть додаткові можливості поширення діяльності в сфері недержавного пенсійного страхування для компанії є важливим кроком, спрямованим на цифрову трансформацію сервісів компанії, підвищення рівня клієнтського досвіду та оптимізацію внутрішніх процесів. Особистий кабінет дозволить клієнтам отримувати повну інформацію про свої страхові продукти, здійснювати онлайн оплати, подавати заяви на страхові події та швидко співпрацювати зі страховою компанією без необхідності відвідувати офіс або звертатись до агента. На відміну від аналогічних проєктів компаній – конкурентів, наш буде містити більш повноцінну інформацію та відображати більшу кількість показників, до гарантуватиме відкритість роботи та більшу фінансову інклюзію для клієнтів.

Поетапний план створення особистого кабінету клієнта:

1. Аналітичний етап – аналіз потреб клієнтів, та внутрішніх процесів компанії. На цьому етапі здійснюється :

- дослідження основних запитів клієнтів щодо цифрових сервісів;
- аналіз наявних бізнес-процесів, які можуть бути автоматизовані та оптимізовані;
- оцінювання досвіду конкурентів на державному та міжнародному страхових ринках;
- визначення основних функцій майбутнього кабінету;
- створюємо технічне завдання на основі зібраної інформації та визначаємо функціональні, операційні та без пекові вимоги до продукту.

2. Етап проектування та UX\UI дизайну. На другому етапі здійснюється структурне та візуальне проектування системи, сюди входить:

- розроблення структурної схеми особистого кабінету (інформаційна архітектура);
- створення UX-прототипів, що моделюють логіку взаємодії користувача з інтерфейсом;
- створення UI-дизайну відповідно до брендбуку ПрАТ «МЕТЛАЙФ» та принципів доступності;
- проведення тестування прототипів із залученням клієнтів та агентів;

Результатом цього етапу є узгоджені прототипи та дизайн – макети, що виступають основою для подальшої розробки.

3. Технічна розробка

Третій етап передбачає створення технічної бази особистого кабінету. Основні роботи охоплюють:

- розроблення серверної частини (бекенду) з інтеграцією у внутрішні інформаційні системи ПрАТ «МЕТЛАЙФ» (CRM, база даних, система управління договорами);
- створення частини для клієнтів (фронтенду) з урахуванням стандартів зручності та інтуїтивності;

- впровадження системи автентифікації та авторизації користувачів (електронна пошта, смс-код, та ін.);
- реалізація функціональних модулів (перегляд інформації про договори, графіки та історії платежів, звернення щодо страхових випадків та змін в договорах, особисті повідомлення).

Після завершення формується тестова версія продукту, яка проходить внутрішню перевірку.

4. Інтеграція та тестування .

Етап інтеграції передбачає поєднання системи з усіма внутрішніми базами та сервісами компанії, а також забезпечення стабільності її роботи. В межах цього етапу проводиться :

- навантажувальне, модульне, та інтеграційне тестування;
- перевірка інформаційної безпеки та відповідності законодавчим вимогам щодо захисту персональних даних;
- пробне тестування серед співробітників та агентів;

Результат – готовність системи до широкого запуску та підтвердження її надійності.

5. Впровадження та запуск – на цьому етапі здійснюється поступове введення особистого кабінету в роботу. Основні завдання:

- запуск бета-версії для частини клієнтської бази;
- збір відгуків, аналіз проблем та швидке внесення змін;
- офіційне розгортання повної версії продукту;
- підготовка та навчання співробітників та агентів щодо особливостей використання сервісу.

Вважається, що запуск завершено тоді, коли система працює стабільно та доступна всім клієнтам.

6. Маркетинговий супровід. Для забезпечення широкого використання кабінету серед клієнтів необхідно провести комплекс заходів комунікаційного та рекламного характеру:

- проведення інформаційної кампанії через корпоративний сайт, соціальні мережі, та ін.;
- створення навчальних матеріалів та відео інструкцій;
- організація навчання для фінансових консультантів, менеджерів та агентів;
- впровадження мотиваційних програм для агентів, щоб активно просували сервіс.

Зазначені дії пришвидшують впровадження інновацій та підвищують замученість користувачів.

7. Моніторинг та розвиток. Після запуску кабінет переходить у режим постійної підтримки та вдосконалення. На цьому етапі :

- відстежуємо ключові показники ефективності (KPI): кількість зареєстрованих користувачів, частка онлайн платежів, зменшення навантаження на call-центр, рівень задоволення клієнтів;
- постійне оновлення функціоналу відповідно до потреб клієнтів та ринку;
- забезпечення технічної підтримки та кібербезпеки системи.

Постійний розвиток цифрової платформи дозволяє зміцнити конкурентні позиції компанії та підвищити ефективність її діяльності

У вітчизняних дослідженнях відсутні єдині нормативи витрат на впровадження клієнтських кабінетів, тому для фінансового планування на етапі концепції використовуємо метод орієнтовного бюджетування, рекомендований у наукових працях з ІТ – економіки та цифрової трансформації [23].

З точки зору фінансових результатів в результаті впровадження особистого кабінету можна зробити наступні висновки, що структура загальних інвестиційних витрат складе:

- розробка програмного забезпечення: 45 % бюджету проекту;
- сервери та кіберзахист – 20 %;
- впровадження та маркетинг – 15 %;
- адміністрування – 20 %.

Орієнтовна сума бюджету проекту – 1,5 млн. грн.

Враховуючи майбутні прибутки, зокрема середній приріст 8-12 % нових договорів можна стверджувати, що інвестування є вигідним та буде окуплене за короткий період. Тим паче прогнозується, що із впровадженням особистого кабінету зросте вартість середнього чеку на 5-7 %, а відтік клієнтів зменшиться на 3-5 % у річному вимірі.

Проаналізувавши вищенаведено робимо висновок, що впровадження особистого кабінету буде мати наступні фінансові результати:

- додатковий річний дохід від зростання продажів – 2,5-3,2 млн грн;
- економія операційних витрат – 0,7-1,1 млн грн.
- загальний річний ефект – 3,2-4,3 млн грн.

Окремо слід відзначити вплив, який відобразиться на фінансовій стійкості, зокрема:

- підвищення прогнозованості грошових потоків;
- збільшення частки довгострокових пенсійних договорів;
- зростання обсягів страхових премій та резервів;
- покращення структури витрат;
- посилення конкурентоспроможності на ринку недержавного пенсійного страхування.

У сукупності це забезпечує формування стійкої моделі розвитку, що відповідає сучасним тенденціям цифрової трансформації фінансового сектору.

На основі порівняння ринкових пропозицій розробників, аналітики ІТ-ринку та адаптованих даних цифровізації фінансових установ, сформуємо орієнтовний розрахунок витрат, представлений у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Структура інвестиційних витрат

Стаття витрат	Інвестиції, тис. грн	Термін виконання
1	2	3
Аналітика та формування ТЗ	300	2 місяці
Проектування UX/UI дизайну	200	1,5 місяці
Технічна розробка	1500	4 місяці
Інтеграція з CRM та платіжними системами	600	2 місяці
Тестування та безпека	350	1 місяць

Продовження таблиці 3.3

1	2	3
Запуск, маркетинг, навчання	200	Паралельно
Підтримка (перший рік)	300	Постійно
Загальна сума інвестицій	3400	6 місяців

Провівши аналіз галузі недержавного пенсійного страхування, впровадження кабінету клієнта дає результати, які ми відобразимо в таблиці 3.4. Дані є результатом розрахунків отриманих за допомогою прогнозування з використанням програмного забезпечення MS EXCEL на основі щорічної звітності ПрАТ «МЕТЛАЙФ» за 2020 – 2024 роки.

Таблиця 3.4 – Результативність впровадження особистого кабінету в ПрАТ «МЕТЛАЙФ»

Стаття	Результат
Зниження адміністративних витрат (на роботу офісу, call-центру)	10-18 %
Зменшення часу обробки звернень	25-40 %
Зменшення часу обробки звернень на підвищення рівня пролонгації договорів	3-7 %
Скорочення витрат на документообіг до	50 %
Зростання продажів через онлайн – канали	5-12 % щорічно

Очікуванні економічні вигоди за рахунок створення кабінету клієнта, а саме: зменшення операційних витрат на обробку запитів приблизно 600-900 тис. грн/рік, зменшення паперового документообігу – до 200 тис. грн./рік. Оскільки особистий кабінет спонукає до своєчасних платежів, продажів додаткових продуктів тому прогнозований додатковий дохід 1200-1800 тис. грн.

Отже, річна економія та додатковий дохід принесуть компанії приблизно 2-2,9 млн. грн., орієнтовна окупність проекту 12-18 місяців. Таким чином, інтеграція кабінету клієнта дозволяє компанії оптимізувати операційні процеси та підвищити прибутковість за рахунок ефективності та клієнтської активності.

Впровадження кабінету зумовить оптимізацію штатного персоналу компанії орієнтовно на 15 %, відповідно, враховуючи фінансову звітність ПрАТ «МЕТЛАЙФ» за 2024 рік фонд заробітної плати складає

32703,0 тис. грн., з чого можна зробити висновок, що середньозважена річна зарплата працівника компанії складала 302805 тис. грн. на працівника. Отже, можна зробити припущення, що впровадження особистого кабінету клієнта при зменшенні кількості робітників, орієнтовно на 16 чоловік призведе до збільшення прибутку у розмірі 4844,9 тис. грн., додатково завдяки впровадженню власного кабінету зменшиться необхідність в інших операційних та адміністративних витратах, зокрема орендна плата.

Однією з ключових тенденцій розвитку недержавного пенсійного страхування у світі є поступове перенесення процесів довгострокового фінансового планування в цифрове середовище. Функція автоматизованого прорахунку, в особистому кабінеті клієнта, майбутнього пенсійного страхування є дуже важливим впровадженням це сприятиме клієнт орієнтованості та прозорості страхових послуг.

Запропонована функціональність передбачає створення інтерактивного цифрового калькулятора, який дозволяє клієнтові здійснити індивідуальний розрахунок оптимального розміру місячних відрахувань для досягнення бажаного рівня доходу в певному віці. Основною метою застосування даного інструменту є більша залученість клієнтів до процесу власного фінансового планування та заохочення їх до участі у формуванні недержавного пенсійного страхування для себе. Також ця функція дозволить підвищити рівень фінансової грамотності клієнтів, оскільки буде надаватись прогноз динаміки накопиченого капіталу, та показувати чітку залежність майбутніх виплат від поточних внесків. Розрахунок буде базуватись на таких параметрах: демографічний (вік, стать, очікуваний пенсійний вік); фінансовий (дохід на даний момент, бажаний рівень заміщення доходу), а також на припущеннях щодо середньорічної дохідності інвестицій та врахування інфляції.

Функціональні можливості калькулятора в кабінеті клієнта: автоматичний розрахунок необхідної щомісячної суми внесків для формування пенсійного капіталу; прогноз майбутньої вартості накопичень; інтеграція з діючими договорами клієнта з можливістю корегування збільшення або зміни внесків;

кінцевий прогноз (оптимістичний, базовий, консервативний); графічну візуалізацію прогнозу та рекомендації щодо оптимізації структури внесків. Завдяки цьому, особистий кабінет клієнта перетвориться на персонального фінансового асистента, що забезпечить доступність та простоту прийняття клієнтом довгострокових фінансових рішень.

Очікуваний ефект від впровадження калькулятора в кабінеті клієнта: збільшення кількості укладених договорів недержавного пенсійного страхування; підвищення рівня лояльності, адже цей сервіс суттєво спрощує взаємодію з компанією; зменшення інформаційних бар'єрів, що сприяє більшій обізнаності щодо формування недержавного пенсійного страхування.

ВИСНОВКИ

В даній роботі було здійснено поглиблене дослідження функціонування системи недержавного пенсійного страхування в Україні та визначено напрями посилення фінансової стійкості страхової компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у цьому напрямку. Аналізуючи отримані результати можна зробити висновки, що мною було досліджено теретико-методологічні принципи недержавного пенсійного страхування, розглянуто різні підходи до теми альтернативних пенсійних інструментів та встановлено значення ролі страхових компаній у системі недержавного пенсійного страхування. З'ясовано, що даний вид страхування є важливим елементом трьохрівневої пенсійної моделі, це дозволяє диверсифікацію джерел доходів громадян при досягненні пенсійного віку та сприяє підвищенню соціальної стабільності. Досліджено, що фундаментальною основою фінансової надійності страхової компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ» є особливості її функціонування, механізми гарантування виплат та специфіку формування страхових резервів.

Проведено аналітичне дослідження діяльності компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ» у сфері недержавного пенсійного страхування. Спираючись на розроблену методику аналізу, здійснено вивчення розвитку галузі, динаміки ключових фінансових показників, резервів та рівня рентабельності.

Висунуто та перевірено гіпотези щодо закономірностей страхової компанії в сфері недержавного пенсійного страхування:

Гіпотеза 1. Активи компанії обумовлені зростанням довгострокових зобов'язань (в тому числі страхових резервів).

Гіпотеза 2. Збільшення оборотних активів обумовлене зростанням чисто зароблених страхових премій.

Гіпотеза 3. Зменшення необоротних активів обумовлено страховими виплатами.

В результаті проведеної роботи було досліджено стан ринку недержавного пенсійного страхування, зокрема, на прикладі ПрАТ «МЕТЛАЙФ». Провели аналіз фінансового стану компанії та вивчили динаміку змін за 2020-2024 роки. Встановлено, що активи компанії обумовлені зростанням довгострокових зобов'язань (в тому числі страхових резервів) на 48,7 %. Збільшення оборотних активів обумовлене на 20,6 % зростанням чисто зароблених страхових премій, та зменшення необоротних активів на 65,53 % обумовлено страховими виплатами. Дослідження показало наявність зростаючого інтересу населення до недержавного пенсійного страхування.

Прведено SWOT-аналіз компанії ПрАТ «МЕТЛАЙФ», що дозволило нам визначити ключові чинники, що впливають на діяльність компанії, та сформувані важливі рішення, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності та визначити важливі напрямки для подальшого розвитку. Розроблено прогноз фінансового розвитку компанії, що засвідчив зростання страхових резервів, збільшення укладених договорів, зростання чистого прибутку та власного капіталу. На основі бізнес-плану впровадження особистого кабінету клієнта обґрунтовано економічну доцільність цифрової трансформації, це забезпечить оптимізацію витрат, підвищить рівень клієнтоорієнтованості, та приріст страхових премій.

Аналізуючи вище приведену інформацію робимо комплексну оцінку, щодо доцільності існування системи існування системи недержавного пенсійного страхування на основі теоретичних, аналітичних і практичних характеристик. Запропоновані мною пропозиції можуть стати міцною платформою для формування нових напрямків у діяльності ПрАТ «МЕТЛАЙФ» для збільшення фінансових результатів та підвищення стійкості та стабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Документ № 1105-XIV, поточна редакція від 08.05.2025 р., підстава – 3992-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
2. Татарин Н.Б, Чепіль Ю.Б, Дунець І.А. Система недержавного пенсійного забезпечення як спосіб інвестування: проблемні аспекти та шляхи вдосконалення. *Молодий вчений*. 2024. № 4 (104). С.110-114. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-4-104-23>
3. Закон України «Про недержавне пенсійне страхування». Документ № 1057-IV, поточна редакція від 01.01.2025 р., підстава 3586-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
4. Шашкевич.О. Проблематика недержавного пенсійного забезпечення України та шляхи її вирішення. Тернопіль. Десяті ювілейні Всеукраїнські наукові читання пам'яті С. І. Юрія : зб. наук. праць [Тернопіль, 12 листоп. 2024 р.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. С. 188-192.
5. Мірошнік Р., Біська К. Проблеми впровадження пенсійного страхування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-58>
6. Татарин Н.Б., Ковальчук Ю.В., Цюник С.І. Недержавні пенсійні фонди: модернізація, тенденції та проблеми розвитку в Україні. *Економіка та держава*. 2021. №5. С.82-84. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.5.82>
7. Пузирьова П.В. Сутність та значення діяльності основних учасників недержавного пенсійного забезпечення в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. № 2 (284). С. 83-98. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-284-83-98>
8. Румик І., Кузьмінський В., Костильова В., Особливості функціонування недержавних пенсійних фондів. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. №2 (70). С.29-37. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-70-29-37>

9. Марич М.Г., Шупер А.С. Перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-16>
10. Mercer CFA Institute Global Pension Index. 2024. DOI: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/>
11. Karl Hinrichs. Recent pension reforms in Europe: More challenges, new directions. An overview. 2021. DOI: <https://doi.org/10.1111/spol.12712>
12. Скрипник Г., Якименко В. Діяльність страхових компаній України в умовах воєнного стану. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. №2 (11). С. 151-156. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.11-23>
13. Закон України «Про страхування». Документ № 1909-IX, поточна редакція від 01.01.2025 р., підстава – 3720-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
14. Гладчук О. Фінансова безпека українських страхових компаній у сучасних реаліях. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-40>
15. Гудзинська Л., Грипа, В. Інвестиційна діяльність страхових компаній України в умовах військового стану. 2023. *Економіка та суспільство*. Випуск 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-138>
16. Поліщук В. Стратегії управління фінансовими ризиками бізнес-структур в умовах воєнних конфліктів: досвід України та Ізраїлю. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск 74. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-18>
17. Вахович І. М. Фінансовий менеджмент: магістерський курс: навчальний посібник. Видання третє, змінене і доповнене. Луцьк: Надстир'я, 2023. 640 с.
18. Сайт журналу Insurance TOP <https://forinsurer.com/ratings/life>
19. Офіційний сайт ПрАТ «МЕТЛАЙФ». Аудиторський звіт «Делойт енд Туш компані». https://www.metlife.ua/content/dam/metlifecom/ua/PDFs/Issuernews/2025/2025_04/Metlife_24fsu_with_Deloitte_signature.pdf

20. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
21. Максименко.Ж., Командровська В. Кореляційно-регресійний аналіз факторів формування та розвитку інтелектуального капіталу в Україні. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. 4(51). С. 383-396. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4049>
22. Бутенко О., Чупир О. Організація бюджетування інвестиційних проєктів на підприємствах. *Підприємництво та інновації*. 2022. №24. С. 55-60. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/24.9>
23. Павлюк К. Оцінки науково-дослідної роботи на основі багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 3. С. 5-19. <https://doi.org/10.33763/npndfi2020.03.005>
24. Трикиша О.С., Поліщук В.Г. Перспективи розвитку страхових компаній в системі недержавного пенсійного страхування. Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації: матеріали ІV Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених, 16 травня 2025 р. Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2025. 180 с. С. 168-171.